

Deloitte Accountants B.V.
Enterprise Risk Services
Stationsplein 6
2275 AZ Voorburg
Postbus 90721
2509 LS Den Haag

Tel: (070) 3372000
Fax: (070) 3372870
www.deloitte.nl

Audit over het gebruik van de informatiebronnen voortijdig schoolverlaten (VSV)

Rapportage

Inhoud

Managementsamenvatting	4
1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding en achtergrond audit	6
1.2 Vraagstelling	8
1.3 Afbakening	8
1.4 Aanpak audit	9
1.4.1 Fase 1: Voorbereiding.	9
1.4.2 Fase 2: veldonderzoek	10
1.4.3 Fase 3: Analyse en diagnose	10
1.4.4 Fase 4: Rapportage	10
1.5 Leeswijzer	10
2. Uitgangspunten onderzoek	11
2.1 Beschrijving definities/ doelstellingen	11
2.1.1. De Nederlandse doelstelling en definitie	11
2.1.2 De Europese doelstelling en definitie	11
2.1.3 Opbouw gehanteerde referentiekader	12
2.2 Beschrijving van de informatiebronnen	13
3. Bevindingen	17
3.1 Bevindingen ten aanzien van <i>totale</i> groep VSV'ers	17
3.1.1 Scores per criterium	17
3.1.2 Overzicht scores op basis van weging belangrijk en bijkomend	25
3.2 Bevindingen ten aanzien van <i>nieuwe</i> groep VSV-ers	26
3.2.1 Scores per criterium	26
3.2.2 Overzicht scores op basis van weging belangrijk en bijkomend	32
4. Overall bevindingen en advies	34
4.1 Totale groep VSV-ers	34
4.1.1. Bevindingen	34
4.1.2 Risico's	36
4.1.3 Aanbevelingen	37
4.2 Nieuwe groep VSV-ers	38
4.2.1 Bevindingen	38
4.2.2 Risico's	39
4.2.3 Aanbevelingen	40
4.3 Algemene bevindingen	41

3/56

17 november 2006

Bijlagen	42
Bijlage I Overzicht interviews	43
Bijlage II Gebruikte documentatie	44
Bijlage III Plan van aanpak	45
Bijlage IV: Definities van de getoetste criteria	55

Managementsamenvatting

In de maanden september tot november 2006 heeft Deloitte in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) een onderzoek uitgevoerd naar het gebruik van informatiebronnen voor voortijdig schoolverlaten (VSV).

Vraagstelling

De opdrachtformulering voor het onderzoek luidde als volgt:

“Het geven van een onafhankelijk oordeel over de bruikbaarheid en betrouwbaarheid van de gegevens uit drie beschikbare informatiebronnen (RMC, EBB en Onderwijsnummer) om inzicht te verschaffen in het aantal huidige vroegtijdig schoolverlaters en het aantal nieuwe vroegtijdig schoolverlaters aan het ministerie van OCW en aan de Tweede Kamer.”

Aanvullend verzoek vanuit de begeleidingscommissie van de audit hierbij was om daarbij eveneens een advies te verlenen aan de projectdirectie VSV welke van de drie informatiebronnen, of een combinatie daarvan (uitgaande van de komende 3 tot 4 jaar) het beste gebruikt kan worden voor de monitoring van en informatievoorziening over:

- het aantal nieuwe VSV'ers van 12 tot en met 22 jaar in enig jaar;
- het totale aantal VSV'ers van 12 tot en met 22 jaar (zie wijziging offerteaanvraag, 13 juli 2006, Ministerie van OCW). In de rapportage is het totaal aantal VSV'ers vooral benaderd vanuit de Europese doelstelling, die gericht is op de leeftijdsgroep van 18 tot en met 24 jarigen. Aanvullend daaraan is tevens gekeken naar het totale aantal VSV'ers vanuit de Nederlandse definitie, die gericht is op de leeftijdsgroep van 12 tot en met 22 jarigen.

Onderzoeksaanpak

Het onderzoek heeft zich gericht op een drietal informatiebronnen die momenteel worden gebruikt voor de weergave van feiten en getallen over de groep VSV'ers. Deze drie informatiebronnen zijn:

- de Enquête Beroepsbevolking (EBB);
- de Regionale Meld- en Coördinatie (RMC) registratie;
- het Onderwijsnummer (ON).

Er is een referentiekader opgesteld met wegingscriteria, dat is vastgesteld door de begeleidingscommissie van het ministerie van OCW. Op basis van documentstudie en interviews zijn de drie bronnen getoetst op basis van dit referentiekader.

Bevindingen

Voor de *totale* groep VSV'ers is de **EBB** voor het verschaffen van inzicht in de Europese doelstelling de meest geschikte bron. Voor de Nederlandse doelstelling en Nederlandse definitie ten aanzien van de totale groep kan de EBB ook als informatiebron gebruikt worden, maar dat brengt een onzekerheid met zich mee over de aantallen VSV'ers van 12 tot en met 14 jaar, die niet door de EBB worden gemeten. Het ministerie van OCW geeft aan dat deze bijschatting maximaal 2% bedraagt. Hiervoor is een extra bijschatting nodig van het aantal VSV'ers in deze leeftijdscategorie met behulp van een andere bron, waarbij het ON hiervoor het meest geschikt is.

Voor de *nieuwe* groep VSV'ers concluderen wij dat het **ON** de meest geschikte bron is voor het in kaart brengen van het aantal nieuwe VSV'ers, waarbij de Nederlandse doelstelling en Nederlandse definitie relevant zijn. Hierbij moet wel worden aangetekend dat het ON strikt genomen niet voldoet aan de Nederlandse definitie en niet geheel dekkend is in het meten van alle categorieën onderwijs. Hiervoor moet een bijschatting gemaakt worden.

Alle bronnen kennen nadelen en risico's. Daardoor is het niet mogelijk om op de korte termijn één informatiebron aan te wijzen die de totale en/of de nieuwe groep volledig in beeld brengt. De eerder genoemde adviezen betreffen daarmee tijdelijke keuzen. De komende jaren zullen benut dienen te worden om te werken aan een definitieve oplossing. Hierbij kunnen andere trajecten betrokken worden, zoals de pilot tussen RMC's en de IB- Groep en het onderzoek naar de mogelijkheden van een één loket registratie.

Het verdient daarnaast aanbeveling de kwaliteit van de RMC registraties op een hoger peil te brengen, ondanks het feit dat het RMC niet als primaire bron wordt gebruikt. Een kwalitatieve verbetering van de registratie heeft nut voor de primaire functie van het RMC: de terugleiding naar een onderwijsinstelling van jongeren die uit het onderwijs zijn gevallen. Hoe beter de registratie van deze jongeren is, hoe beter het RMC in staat is zijn functie uit te oefenen. Een kwaliteitsverbetering zal verder niet alleen de kwaliteit van de stuurinformatie voor de RMC verbeteren, maar ook de mogelijkheden vergroten van de RMC registratie om beleids- en verantwoordingsinformatie ten behoeve van het ministerie van OCW te leveren.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en achtergrond audit

Voor de weergave van feiten en getallen over de groep voortijdig schoolverlaters (VSV'ers) wordt momenteel een drietal informatiebronnen gebruikt. Deze drie informatiebronnen zijn:

- de Enquête Beroepsbevolking (EBB);
- de Regionale Meld- en Coördinatie (RMC) registratie;
- het Onderwijsnummer (ON).

Er is een nationale doelstelling met betrekking tot voortijdig schoolverlaten, namelijk het halveren van het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters in 2010 van 12 tot en met 22 jaar ten opzichte van 2002. Deze nationale doelstelling is afgeleid van de Europese (ook wel Lissabondoelstelling genoemd) welke inhoudt dat het totaal aantal Europese jongeren van 18 tot en met 24 jaar zonder startkwalificatie tussen 2000 en 2010 met 50% moet zijn afgenomen.

Momenteel wordt de RMC registratie gebruikt om het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters in kaart te brengen. Hiermee kan de nationale doelstelling worden gemonitord. De EBB wordt tot dusver vooral gebruikt om inzicht te geven in:

- De ontwikkeling van de Nederlandse bijdrage aan de Europese doelstelling (50% minder Nederlandse VSV'ers van 18 tot en met 24 jaar in 2010 ten opzichte van 2000).
- Het aandeel VSV'ers in de leeftijd van 15 tot en met 22 jaar. Tegelijkertijd is het mogelijk uit de EBB informatie te verkrijgen over de arbeidspositie en achtergrondkenmerken van de VSV'ers.

Het ministerie van OCW is voornemens het ON in de toekomst te gaan gebruiken als de centrale bron ten behoeve van beleidsinformatie over het voortijdig schoolverlaten. De huidige gegevens uit het ON worden op dit moment gebruikt als voorlopige cijfers ter verdieping van de cijfers uit de RMC en EBB.

Het ministerie van OCW heeft aangegeven dat ze met betrekking tot de beschikbare gegevens over voortijdig schoolverlaten voor de drie informatiebronnen een aantal belangrijke problemen heeft geïdentificeerd:

1. In de regionale RMC- registraties van het voortijdig schoolverlaten zitten onvolkomenheden, waardoor geen nauwkeurig beeld te geven is van het werkelijke aantal nieuwe en oude voortijdige schoolverlaters.

2. Er is geen sluitende bron voor het bepalen van de omvang van de totale groep voortijdig schoolverlaters van 12 tot en met 22 jaar. Momenteel wordt voor het bepalen van de totale groep VSV'ers de EBB gebruikt, maar deze mist de gegevens van jongeren onder de 15 jaar.
3. Het ON kent een nagenoeg integrale vastlegging van deelname aan het voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs en diplomering. Het is recent ingevoerd waardoor er deels met schaduwbestanden wordt gewerkt en veel analyse en methodeontwikkeling nodig is. Ook is het tijdsframe (de periode waarover gegevens beschikbaar zijn) beperkt.
4. Vanwege de diverse meetmethodieken en verschillen in de gehanteerde definities en meetmethodieken is het lastig, zo niet onmogelijk, om de cijfers van de drie informatiebronnen met elkaar te vergelijken. Door de beschikbare gegevens van de drie informatiebronnen gezamenlijk te presenteren, ontstaat verwarring over de cijfers over voortijdig schoolverlaten.

De huidige informatievoorziening aan de Minister en Tweede Kamer richt zich op twee aspecten, namelijk het *totale* aantal VSV'ers en het aantal *nieuwe* VSV'ers in enig jaar. Het accent heeft de laatste tijd vooral gelegen op het informeren van de Minister en Tweede Kamer over het nieuwe aantal VSV'ers. In de huidige informatievoorziening richting de Minister en Tweede Kamer wordt alleen van de EBB en RMC- registratie gebruik gemaakt. Een belangrijke reden hiervoor is dat het tijdsframe van de onderliggende database voor het ON nog te beperkt is voor een adequate informatievoorziening over het totale aantal VSV'ers.

Op de achtergrond van de audit spelen een aantal ontwikkelingen. Sinds februari 2006 loopt een pilot Informatie Beheer Groep (IBG)- route voor een effectieve informatie- uitwisseling tussen scholen, IB- groep en RMC's met behulp van het ON. Daarnaast wordt een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar de oplossing van de registratieproblematiek door middel van een één-registratieloket voor VSV en leerplicht.

Het ministerie van OCW heeft Deloitte daarom verzocht een audit uit te voeren naar het gebruik van drie informatiebronnen voor het aantal VSV'ers en de toepassing ervan in de informatievoorziening over dit onderwerp richting de Minister en Tweede Kamer.

In de maanden september en oktober 2006 heeft Deloitte de gevraagde audit uitgevoerd. In die periode hebben wij op basis van een aantal sleutelcriteria de drie informatiebronnen getoetst. De drie informatiebronnen zijn daarnaast afgezet tegen de Nederlandse- en Europese doelstelling en definitie ten aanzien van VSV, om tot een oordeel over de bruikbaarheid van de informatiebronnen voor die aspecten te komen.

1.2 Vraagstelling

De opdrachtformulering voor het onderzoek luidt als volgt:

“Het geven van een onafhankelijk oordeel over de bruikbaarheid en betrouwbaarheid van de gegevens uit drie beschikbare informatiebronnen (RMC, EBB en Onderwijsnummer) om inzicht te verschaffen in het aantal huidige vroegtijdig schoolverlaters en het aantal nieuwe vroegtijdig schoolverlaters aan het ministerie van OCW en aan de Tweede Kamer.”

Aanvullend verzoek vanuit de begeleidingscommissie van de audit hierbij was om daarbij eveneens een advies te verlenen aan de projectdirectie VSV welke van de drie informatiebronnen, of een combinatie daarvan (uitgaande van de komende 3 tot 4 jaar) het beste gebruikt kan worden voor de monitoring van en informatievoorziening over:

- het aantal nieuwe VSV'ers van 12 tot en met 22 jaar in enig jaar;
- het totale aantal VSV'ers van 12 tot en met 22 jaar (zie wijziging offerteaanvraag, 13 juli 2006, Ministerie van OCW). In de rapportage is het totaal aantal VSV'ers vooral benaderd vanuit de Europese doelstelling, die gericht is op de leeftijdsgroep van 18 tot en met 24 jarigen. Aanvullend daaraan is tevens gekeken naar het totale aantal VSV'ers vanuit de Nederlandse definitie, die gericht is op de leeftijdsgroep van 12 tot en met 22 jarigen.

Het advies moet bestaan uit een afgewogen keuze die gemaakt is op basis van criteria. Daarnaast moet het advies richtinggevend zijn voor een geschikte communicatiestrategie.

1.3 Afbakening

De verwachting van de projectdirectie VSV is dat in 2009 of 2010 het ON een betrouwbaar, volledig en eenduidig beeld kan geven van zowel de omvang van het voortijdig schoolverlaten als de achtergrondkenmerken van het totale aantal VSV'ers. Daarom heeft de audit zich beperkt tot het komen tot een afgewogen keuze voor een informatiebron (of een combinatie daarvan) voor de tussenliggende periode van drie tot vier jaar. De *huidige* situatie is daarbij als uitgangspunt voor de beoordeling genomen.

In het onderzoek hebben wij de impact van onze bevindingen op de aantallen VSV'ers buiten beschouwing gelaten. Dit valt buiten de scope van de opdracht. De beoordeling van de betrouwbaarheid richt zich op de gehanteerde wijze van verzamelen, vastleggen en rapporteren van gegevens en de relevantie van deze gegevens. Een beoordeling van de juistheid van de invoer van de gegevens aan de hand van brondocumenten maakt geen onderdeel uit van het onderzoek.

De bevindingen zijn gebaseerd op interviews met in overleg met het ministerie OCW geselecteerde functionarissen (in bijlage I is een overzicht opgenomen van de geïnterviewde personen) en van het ministerie van OCW en geïnterviewden ontvangen documentatie (in bijlage II is een overzicht van de ontvangen documentatie opgenomen).

De opzet en inhoud van het referentiekader zijn door de begeleidingscommissie goedgekeurd en de weging die is toegekend aan de gehanteerde criteria (door het label 'belangrijk', of 'bijkomend') is door de begeleidingscommissie toegekend.

Voor het advies over een geschikte communicatiestrategie hebben wij ons beperkt tot een advies op hoofdlijnen over de wijze waarop het ministerie richting Tweede Kamer kan communiceren over de VSV cijfers.

1.4 Aanpak audit

Wij hebben de audit aan de hand van de volgende fasering uitgevoerd.

1.4.1 Fase 1: Voorbereiding.

In deze eerste fase hebben wij een aantal stappen doorlopen.

1. Een belangrijk onderdeel van de voorbereidingsfase was het nader uitwerken en afstemmen met de begeleidingscommissie van een onderzoeksanpak. In deze onderzoeksanpak is vastgelegd welke functionarissen geïnterviewd zouden worden. Daarnaast heeft de begeleidingscommissie relevante documentatie voor het onderzoek beschikbaar gesteld. Ook hebben wij op uitnodiging van de begeleidingscommissie een presentatie over nieuwe cijfers van het aantal VSV'ers op basis van het ON bijgewoond.

Een ander belangrijk onderdeel van de voorbereidingsfase was het op basis van de beschikbare documentatie in kaart brengen van de Nederlandse- en Europese doelstelling (deze behandelen we in paragraaf 2.1) en de omschrijving van de beschikbare gegevens per informatiebron. Wij hebben de definities van de doelstellingen en de omschrijving van de beschikbare gegevens met elkaar geconfronteerd, om vast te kunnen stellen of een informatiebron in staat is de benodigde gegevens te leveren om over de Europese- en Nederlandse definitie en doelstelling ten aanzien van VSV te informeren.

2. Het referentiekader vormde de basis voor het vervolg van het onderzoek. Het door ons opgestelde referentiekader is met de begeleidingscommissie afgestemd en door hen goedgekeurd. Het referentiekader bevat een aantal sleutelcriteria en de drie afzonderlijke informatiebronnen. De drie informatiebronnen zijn afzonderlijk gescoord op de sleutelcriteria. Het referentiekader vormt de onderbouwing van de afgewogen keuze voor de informatiebron(nen) die het beste geschikt is (zijn) om voor de monitoring van en rapportering over de omvang van VSV. Het referentiekader is het belangrijkste product/deliverable van de activiteiten uit de eerste fase.

3. Om tot een gewogen keuze te komen is een weging aangebracht op de criteria waaruit het referentiekader bestaat. De begeleidingscommissie heeft per criterium een 'label' toegekend dat aangeeft of het betreffende criterium 'belangrijk' of 'bijkomend' is.

4. Op basis van documentatie, procesbeschrijvingen en stroomschema's, voor zover beschikbaar, hebben wij een interpretatie gegeven aan de dataverzameling van de drie bronnen en hiermee het referentiekader in eerste aanzet ingevuld. Dit diende als voorbereiding van de interviewfase uit het veldonderzoek.

1.4.2 Fase 2: veldonderzoek

In fase twee is het veldonderzoek uitgevoerd. Door middel van tien interviews is getoetst of de eerste aanzet van het ingevulde referentiekader (op basis van de doorgenomen documentatie) juist was en zijn de bevindingen verder aangevuld. Interviews zijn gehouden met beleidsambtenaren van het ministerie van OCW, deskundigen van de informatiebronnen en belangrijke stakeholders. In bijlage I is een overzicht opgenomen van de geïnterviewde personen.

1.4.3 Fase 3: Analyse en diagnose

Op basis van de beschikbare documentatie, de interviews van het veldonderzoek en het ingevulde referentiekader met de weging per criteria, is een analyse uitgevoerd. Op basis van de analyse is een voorlopig oordeel gevormd over de bruikbaarheid van de informatiebronnen voor de monitoring van en rapportering over VSV. Dit in relatie tot de definities en doelstellingen en voor de periode van de komende drie tot vier jaar. De voorlopige bevindingen zijn enkele malen in tussentijdse bijeenkomsten met de begeleidingscommissie besproken.

1.4.4 Fase 4: Rapportage

Met deze eindrapportage geven wij invulling aan de laatste stap. Deze rapportage bevat de resultaten van de uitgevoerde stappen.

Op basis hiervan doen wij aanbevelingen welke bron(nen) het meeste geschikt is/ zijn en welke onderzoeksheden en risico's er zijn.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 geven wij een kort overzicht van het door ons verrichte vooronderzoek. In hoofdstuk 3 presenteren wij per bron onze bevindingen voor de totale groep VSV-ers en de nieuwe groep VSV-ers. In hoofdstuk 4 volgen onze overall bevindingen en advies over de te gebruiken informatiebronnen, op basis van de voorgaande hoofdstukken.

2. Uitgangspunten onderzoek

2.1 Beschrijving definities/ doelstellingen

In deze paragraaf geven wij een beschrijving van de Nederlandse- en Europese doelstellingen ten aanzien van VSV en beschrijven wij de definities van VSV die worden gehanteerd.

2.1.1. De Nederlandse doelstelling en definitie

De Nederlandse *definitie* van een VSV'er, die in dit onderzoek is gehanteerd, is beschreven in artikel 28 juncto 118g van de wet RMC:

- “1. Het bevoegd gezag doet onverwijld opgave aan burgemeester en wethouders van de gemeente waar de betrokkene woon- of verblijfplaats heeft van de gegevens van degene
- op wie de Leerplichtwet 1969 niet meer van toepassing is en die de leeftijd van 23 jaren nog niet heeft bereikt,
 - die niet in het bezit is van een diploma voorbereidend wetenschappelijk onderwijs of hoger algemeen voortgezet onderwijs als bedoeld in artikel 7 onderscheidenlijk artikel 8 dan wel een diploma van een opleiding als bedoeld in artikel 7.2.2, eerste lid, onderdelen b tot en met e, van de Wet educatie en beroepsonderwijs, en
 - die
- 1°. het onderwijs aan de school gedurende een aaneengesloten periode **van ten minste een maand** of een door het bevoegd gezag te bepalen kortere periode **zonder geldige reden** niet meer volgt, of
- 2°. bij de school wordt in- of uitgeschreven of van de school wordt verwijderd.

Artikel 118g. Voortijdige schoolverlater

1. Onder een voortijdige schoolverlater in de zin van deze titel wordt verstaan degene op wie artikel 28, eerste lid onder a en b, van toepassing is en
- die het onderwijs aan de school waaraan hij is ingeschreven gedurende een aaneengesloten periode van **ten minste een maand** of een door het bevoegd gezag te bepalen kortere periode **zonder geldige reden** niet meer volgt, of
 - die niet meer aan een school is ingeschreven en evenmin is ingeschreven aan een instelling als bedoeld in de Wet educatie en beroepsonderwijs dan wel aan een school of instelling als bedoeld in de Wet op de expertisecentra.
2. Voor zover nodig in afwijking van het eerste lid wordt onder een voortijdige schoolverlater niet verstaan degene die in het bezit is van een getuigschrift van het praktijkonderwijs als bedoeld in artikel 10f dan wel een diploma van een opleiding als bedoeld in artikel 7.2.2, eerste lid onderdeel a, van de Wet educatie en beroepsonderwijs en werkzaam is op grond van een aanstelling of arbeidsovereenkomst.”

De Nederlandse *doelstelling* bij VSV is een reductie van 50% van aantal nieuwe VSV'ers ten opzichte van het peiljaar 2002 (afgeleid uit de beschikbaar gestelde factsheets en kamerstuk: Tweede Kamer, vergaderjaar 2003–2004, 29 386, nr. 1, p.4.)

2.1.2 De Europese doelstelling en definitie

De Europese *definitie* van een VSV'er luidt:

“iemand die geen onderwijs volgt en geen diploma in het hoger secundair onderwijs heeft behaald.”

De Europese *doelstelling* bij VSV is een reductie van 50% van het totale aantal VSV'ers (het aantal 18-24 jarigen dat geen startkwalificatie heeft en dat niet meer staat ingeschreven voor onderwijs of opleiding) in 2010 ten opzichte van 2000. (bron: Tweede Kamer, vergaderjaar 2003/2004, 29386, nr 1, pagina 4 en 5; voortgangsrapportage minister van OCW aan Tweede Kamer, 4 november 2003).

2.1.3 Opbouw gehanteerde referentiekader

Om tot een afgewogen oordeel te komen is een referentiekader opgesteld. Het referentiekader bevat een aantal sleutelementen waar de drie informatiebronnen afzonderlijk op zijn gescoord. Achterliggende gedachte is dat de criteria uit het referentiekader relevant zijn om vast te stellen of een informatiebron geschikt is om inzicht te geven in het totale aantal VSV'ers en/of het aantal nieuwe VSV'ers. Om een oordeel te kunnen geven over de bruikbaarheid en betrouwbaarheid van de drie informatiebronnen, dient eerst bepaald te worden op basis van welke criteria de bronnen beoordeeld worden. Hiervoor is in samenwerking met de begeleidingscommissie een referentiekader opgesteld. Het referentiekader is als volgt opgebouwd:

Het uitgangspunt is het in kaart brengen van de totale populatie van *potentiële* VSV'ers. Dat zijn leerlingen binnen alle soorten onderwijs die geen startkwalificatie hebben of het onderwijs zonder startkwalificatie hebben verlaten en minimaal de afgelopen vier weken/maand geen regulier onderwijs hebben gevolgd.

Om vanuit de verzameling van het aantal *potentiële* VSV'ers het aantal *daadwerkelijke* VSV'ers te bepalen moeten binnen de bronnen correcties plaatsvinden om de kwaliteit van de meting te verbeteren. Allereerst dient bepaald te worden welke leeftijdscategorie relevant is voor de Nederlandse respectievelijk Europese doelstelling.

De correcties bestaan vervolgens uit het meten van de jongeren die in het buitenland onderwijs volgen of gevolgd hebben, en jongeren die een overstap maken naar het niet- bekostigde onderwijs. Dit kan leiden tot kwantitatieve aanpassingen. Daarnaast is onderzocht welke kwalitatieve informatie ten aanzien van VSV'ers gemeten wordt door de verschillende bronnen. Hierbij gaat het om zaken als mogelijkheden tot verrijking van de data ten behoeve van meer verfijnde beleidsinformatie, het aantal mogelijke rapportage momenten en het meten van herplaatsingen gedurende een jaar.

In het plan van aanpak is aangegeven dat aan de criteria een weging zal worden toegekend. Dit is gedaan door de begeleidingscommissie, waarbij een onderscheid tussen belangrijke en bijkomende criteria is gemaakt. Als belangrijke criteria zijn aangegeven:

1. Betrouwbaarheid gegevens
2. Dekking van de gegevens
3. Consistentie van de gegevens
4. Verrijkmogelijkheden van de gegevens

De overige criteria zijn door de begeleidingscommissie als bijkomend beoordeeld. In hoofdstuk 3 worden alle criteria beoordeeld, waarbij de belangrijke criteria als eerste behandeld worden. Deze vier criteria wegen het zwaarst bij het totaaloordeel over de bruikbaarheid en betrouwbaarheid van de bron, zoals in hoofdstuk 4 beschreven wordt.

De informatiebronnen zijn in hoofdstuk 3 op basis van de interviews en relevante documentatie beoordeeld op de criteria uit het referentiekader. Per criterium is een score toegekend, uitgedrukt in de kleur rood, oranje of groen.

- Een rode kleur wil zeggen dat de bron onvoldoende informatie geeft over of inzicht biedt ten aanzien van het criterium.
- Een oranje kleur wil zeggen dat de bron wel informatie geeft over of inzicht biedt in het criterium, maar niet in voldoende mate.
- Een groene kleur wil zeggen dat de bron voldoende informatie geeft over of inzicht biedt in het criterium.

2.2 Beschrijving van de informatiebronnen

In deze paragraaf wordt een beknopte beschrijving gegeven van de informatiebronnen, aan de hand van een aantal kenmerken.

Kenmerk	EBB	RMC	ON
<i>Wat is het (primair) doel van de informatiebron en hoe worden de gegevens verzameld?</i>	De EBB heeft als doel het verstrekken van informatie over de relatie tussen mens en arbeidsmarkt. Hierbij worden kenmerken van personen in verband gebracht met hun huidige dan wel toekomstige positie op de arbeidsmarkt. Het CBS voert hiertoe continu een enquête uit, een zogenoemd roterend panelonderzoek (<i>Bron: methoden en definities</i>	De functie van de RMC-registratie is primair om jongeren die buiten de Leerplicht wet vallen en die zonder startkwalificatie het onderwijs hebben verlaten weer terug te krijgen in het onderwijs. In 1994 zijn door de Rijksoverheid 39 RMC regio's gevormd, waarin de registratie en aanpak van het voortijdig schoolverlaten nader gestalte krijgen. Inmiddels hebben 21 van de 39 regio's zich opgedeeld in, in totaal 64, subregio's. Daardoor ontstaat een totaal aantal van 82. (<i>Bron:</i>	Het ON is primair bedoeld om het aantal leerlingen op een onderwijsinstelling ten behoeve van de bekostiging vast te stellen. Scholen uit het VO en BVE werken met het ON. Zij geven op basis van een wettelijke verplichting de mutaties in het leerlingenbestand voor 1 oktober door aan de IB- groep. De IB-groep maakt bij het ON

	<i>Enquête Beroepsbevolking 2005, CBS</i>), waarbij een (gestratificeerde tweetraps-)steekproef van 90.000 personen uit de in Nederland wonende bevolking van 15 jaar en ouder getrokken wordt. De eerste enquête is face-to-face. Na afloop wordt gevraagd of de geënquêteerde aan het vervolg wil meewerken. Bij een positief antwoord wordt de persoon nog vier maal telefonisch benaderd. De VSV'cijfers worden uit de steekproef afgeleid.	<i>de uitkomsten van de RMC-analyse 2005, Sardes</i>). Deze regio's krijgen van de scholen (VO-, BVE-, en praktijkonderwijsinstellingen) uit de binnen de regio vallende gemeenten op basis van de wettelijke verplichting meldingen door over voortijdig school verlaten. De RMC-coördinator verzamelt de gegevens en stuurt deze aan de hand van een vast format door naar OCW, die deze doorstuurt naar Sardes. Sardes is een adviesbureau dat is geselecteerd om de zogenoemde overall effectrapportage (op basis van de regio rapportages) over het nieuwe aantal VSV'ers op te stellen	gebruik van de gegevens die scholen aanleveren over in- en uitschrijvingen (<i>Bron: factsheets Voortijdig Schoolverlaten, april 2006, Ministerie OCW</i>). De totale administratie van de scholen wordt door de IB- groep ingelezen in een voor het ON ingerichte database. Hierna volgen een aantal bewerkingsslagen. Door de ontvangen gegevens van de scholen te vergelijken met de gegevens van het voorgaande jaar, wordt het aantal potentiële VSV'ers vastgesteld.
<i>Wat is de populatie waarover de informatiebron gegevens verzamelt?</i>	De in Nederland woonachtige bevolking van 15 jaar en ouder. Uitgezonderd worden personen in inrichtingen, instellingen en tehuizen (<i>Bron: methoden en definities Enquête Beroepsbevolking 2005, CBS</i>).)	Alle leerlingen van 12 tot en met 22 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten voor een periode van meer dan 1 maand. (<i>Bron: www.wetten.nl</i>)	Alle jongeren die als onderwijsvolgend staan ingeschreven in het VO en Bve (<i>Bron: www.wetten.nl</i>).
<i>Wat is de definitie van een VSV'er die de informatiebron hanteert?</i>	Jongeren van 18 tot en met 24 jaar die op het moment van de enquête geen startkwalificatie hebben en gedurende de afgelopen vier	Alle leerlingen van 12 tot en met 22 jaar die zonder startkwalificatie in een bepaald jaar het onderwijs verlaten voor minimaal één maand. (<i>Bron: factsheets Voortijdig schoolverlaten, april 2006</i>)	Een jongere krijgt de status 'onbekend' (lees potentieel VSV'er) indien hij/zij op 1 oktober van een jaar ingeschreven staat als onderwijsvolgend maar

	weken niet hebben deelgenomen aan het reguliere onderwijs. <i>(Bron: factsheets Voortijdig schoolverlaten, april 2006)</i>		een jaar later niet meer en geen startkwalificatie heeft. <i>(Bron: factsheets Voortijdig schoolverlaten, april 2006)</i>
<i>Bevat de informatiebron individuele of geaggregeerde gegevens?</i>	De bron bevat gegevens over de individuen die in de steekproef zijn gevallen en VSV'er zijn. De rapportage bevat geaggregeerde gegevens op basis van een extrapolatie van de steekproef.	De bron bevat individuele gegevens van de voortijdige schoolverlater. In de uitvoeringsregeling van de RMC- wet is aangegeven welke gegevens er geregistreerd moeten worden <i>(Bron: de uitkomsten van de RMC-analyse 2005, Sardes)</i> . De rapportage bevat geaggregeerde gegevens.	De bron bevat gegevens die individueel zijn. De rapportage bevat geaggregeerde gegevens.
<i>Is er sprake van een integrale- of een steekproef waarneming?</i>	Er is sprake van een steekproef waarneming. Het CBS trekt een representatieve steekproef van 90.000 personen. Hiervan neemt ruim 60% daadwerkelijk deel.	Er is sprake van een integrale waarneming. De RMC- wet verplicht scholen mutaties in het leerlingen bestand door te geven.	Er is sprake van een integrale waarneming. Door de relatie met de financiering van de scholen werken alle scholen waar het ON is ingevoerd (VO en BVE) mee.
<i>Hoe worden de gegevens verzameld en gerapporteerd?</i>	De meting wordt continu uitgevoerd. Een persoon die volledige medewerking verleent, wordt vijf keer geënquêteerd. De rapportage is éénmaal per jaar.	De meting wordt continu uitgevoerd, scholen zijn wettelijk verplicht mutaties binnen een maand door te geven. De Sardes- rapportage verschijnt éénmaal per jaar	Voor de bekostiging van de onderwijsinstellingen is het meetmoment van 1 oktober doorslaggevend. Voor BVE- instellingen bestaat een verplichting mutaties binnen twee weken door te geven, voor het VO is dit nog niet het geval. De voor de financiering van de onderwijsinstellingen relevante gegevens worden jaarlijks op 1

			oktober vastgesteld.
<i>Over welke periode vindt de meting plaats?</i>	Het EBB meet over kalenderjaren	De RMC rapportage rapporteert over schooljaren (aug – aug).	Het ON rapporteert over schooljaren op basis van peildatum 1 oktober van het betreffende schooljaar.
<i>Welke partijen zijn nodig om de inputgegevens voor de bron te verzamelen?</i>	Voor de EBB neemt het CBS een representatieve steekproef van 90.000 burgers.	Voor de RMC- registratie is het noodzakelijk dat de betrokken scholen mutaties in het leerlingenbestand aan de RMC-coördinator doorgeven. In sommige gemeenten is de registratie uitbesteed aan een derde partij. Voor het opstellen van de landelijke effectrapportage is de input van alle 39 regio's aan Sardes noodzakelijk.	De scholen leveren de gegevens aan die nodig zijn om de juiste aantallen leerlingen vast te stellen. Op basis van de aangeleverde gegevens wordt de financiering van de scholen geregeld.
<i>Wie is beheerder van de informatiebron?</i>	Het CBS is de beheerder van de EBB	Lokaal zijn uiteindelijk de gemeenten binnen de RMC's beheerder van de informatiebron. Overkoepelend kan Sardes gezien worden als de beheerder van de informatiebron op basis waarvan de jaarlijkse rapportage wordt gemaakt	De IB- groep is de beheerder van de ON-database
<i>Welke kwalificatie kan worden gegeven aan de kosten die gemoeid zijn met het verzamelen van de inputgegevens?</i>	De EBB is er primair voor een ander doel dan het in kaart brengen van aantallen VSV jongeren. De VSV cijfers worden uit de EBB afgeleid. Kosten voor het in kaart brengen van VSV zijn niet substantieel verhogend.	Het merendeel van de kosten van de RMC- registratie is verbonden aan het begeleiden van VSV- jongeren terug naar school. De kosten van de registratie bedragen ongeveer € 3 miljoen (van in totaal € 44,8 miljoen). (<i>Bron: uitkomsten van de RMC analyse 2005, april 2006, Sardes</i>).	Het ON is er primair als instrument om de basis voor de bekostiging van de onderwijsinstellingen vast te stellen. Het in kaart brengen van de potentiële VSV'ers werkt niet substantieel kostenverhogend.

3. Bevindingen

In deze paragraaf worden de bevindingen gepresenteerd, gebaseerd op de weging van de criteria uit het referentiekader. Bij het presenteren van de bevindingen wordt onderscheid gemaakt naar de totale groep VSV'ers en de nieuwe groep VSV'ers.

3.1 Bevindingen ten aanzien van *totale* groep VSV'ers

3.1.1 Scores per criterium

In deze paragraaf worden de bevindingen gepresenteerd over de beoordeling van de informatiebronnen ten aanzien van het totale aantal VSV'ers. Als eerste worden de door de begeleidingscommissie als belangrijkste criteria behandeld: betrouwbaarheid, dekkingsgraad, consistentie en verrijkmogelijkheden. De criteria en de nadere omschrijving daarvan zijn in nauw overleg met de begeleidingscommissie tot stand gekomen. Voor een uitgebreide toelichting op de volgorde van behandeling van de criteria wordt verwezen naar paragraaf 2.1.3.

3.1.1.1 Betrouwbaarheid gegevens

De mate van betrouwbaarheid van de gegevens in de informatiebron

Met betrouwbaarheid wordt hier bedoeld of ervan uitgegaan kan worden dat er voldoende waarborgen zijn dat hetgeen gemeten wordt betrouwbaar (juist en volledig) is, bijvoorbeeld door middel van een afgegeven accountantsverklaring of een andere vorm van verantwoording over de betrouwbaarheid.

EBB

De EBB is een enquête waarin interviews worden afgenomen. Bij het afnemen van interviews is enige mate van subjectiviteit niet uit te sluiten. Het CBS heeft aangegeven dat de wijze van vraag stellen de mogelijke subjectiviteit minimaliseert, door middel van het gebruiken van controlevragen. De EBB kent een non- respons van ruim 30% en mogelijk daarnaast ook non-respons voor de groep VSV'ers zelf, wat ten koste kan gaan van de representativiteit van de EBB voor deze groep. Door de statistisch juiste correctie die het CBS hierop toepast en de reducering van de vertekening (door een herweging van de populatietotalen) ten gevolge van non-respons (*Bron: Methoden en technieken EBB 2005, CBS*), ontstaat een representatief beeld. Op basis hiervan is een groene score toegekend.

RMC

Onderwijsinstellingen zijn wettelijk verplicht en zelf verantwoordelijk voor de aanlevering van de gegevens aan de RMC's. Deze informatie wordt door de RMC's niet structureel getoetst op juistheid en volledigheid. In de interviews hebben wij waargenomen dat door de onderwijsinstellingen niet volledig, (zowel kwantitatief als kwalitatief), niet consistent (dat wil zeggen dat er lokaal per RMC beleid kan bestaan dat leidt tot verschillen in interpretatie van richtlijnen en definities) en niet tijdig gegevens worden aangeleverd. De Sardes- rapportage over 2005 bevestigt deze waarneming: "genoemde foutenbronnen in de registratie van voortijdige schoolverlaters zijn: gegevens zijn te laat beschikbaar,, er is sprake van onvolledige registratie, er is geen controle gepleegd op de juistheid van de ingevoerde gegevens, er is een vervuild registratiesysteem (Bron: de uitkomsten van de RMC- analyse 2005, Sardes). Er is geen andere waarborg voor de objectiviteit van de gegevens die de onderwijsinstellingen leveren. Op basis hiervan is een rode score toegekend.

ON

De administraties met de leerlingaantallen van onderwijsinstellingen, maar niet de gegevens van individuele leerlingen, worden gecontroleerd door een accountant ten behoeve van de bekostiging van de onderwijsinstellingen (Bron: bekostigingsbesluit W.V.O artikel 14a, lid 2). Dit geldt vooralsnog alleen voor het VO. Voor de BVE- instellingen wordt de bekostiging met ingang van 2006 gebaseerd op het ON. Op dit moment is nog sprake van schaduwdraaien van de accountantscontrole, gericht op het testen van het controleprotocol. Op basis hiervan is een groene score toegekend.

3.1.1.2 Dekkingsgraad

De mate waarin de bron in opzet dekkend is voor de meting van voor VSV relevant geachte kwantitatieve aspecten

Hiermee wordt bedoeld of de bron de bestaande relevante onderwijssoorten VO, BVE en praktijkonderwijs meet en of de bron inzicht geeft in het aantal VSV'ers die ontstaan door uitstroom naar niet-bekostigd onderwijs en/of personen die alleen niet-bekostigd onderwijs genoten hebben. Daarnaast wordt bedoeld de mate waarin de gemeten leeftijdscategorie overeenkomen met de te meten leeftijdscategorie volgens de Europese doelstelling (18 jaar tot en met 24 jaar)

EBB

Inherent aan de vraagstelling van de EBB is dat alle genoemde vormen van onderwijs worden gemeten. In 3% van de gevallen is een onderwijssoort niet in categorieën in te delen. Dit wordt door het CBS behandeld als non-respons. Of iemand onderwijs volgt wordt bepaald aan de hand van de door de respondent opgegeven opleidingen. De EBB meet het totale aantal VSV'ers dat onderwijs bij een bekostigde- of een niet- bekostigde instelling volgt. De EBB leidt het aantal VSV'ers af voor de leeftijdscategorie 15 tot en met 24 jaar. Deze meting sluit aan bij de voor de Europese doelstelling te meten leeftijdscategorie van 18 tot en met 24 jaar, aangezien de VSV'ers van 15 tot en met 17 jaar oud kunnen worden geëlimineerd uit de steekproef uitkomsten.

Voor het totaaloverzicht van de categorie 12 tot en met 24 kan EBB geen volledig inzicht bieden aangezien de 12 tot en met 14 jarigen hierin niet worden meegenomen, hiervoor is een extra bijschatting nodig. Voor de Europese doelstelling is dit echter niet relevant.

Een jongere die een Beroepsbegeleidende leerweg volgt kan zowel gemeten worden als onderwijsvolgend en als niet- onderwijsvolgend (en dan onterecht als VSV'er gemeten worden), afhankelijk van het feit of de respondent een BBL- traject als werk of als onderwijs ziet. Het CBS zelf beschouwt een BBL- traject als een opleiding, maar in theorie kan het gebeuren dat een respondent aangeeft geen opleiding te volgen maar te werken terwijl het om een werkend-leren- traject gaat. Het CBS heeft geen inzicht in en/of de frequentie waarmee dit gebeurt, maar heeft niet de indruk dat dit fenomeen zich op grote schaal voor zou doen. De meningen hierover zijn verdeeld.

Op basis van de bevindingen is voor dit criterium een oranje score toegekend.

RMC

Vanuit de wettelijke verplichting meten de RMC's voor het VO, BVE en praktijkonderwijs. De RMC's meten het aantal leerplichtige VSV'ers bij bekostigde en niet- bekostigde onderwijsinstellingen. Niet- bekostigde onderwijsinstellingen zijn niet verplicht de groep niet-leerplichtigen te melden, waardoor de opname in registratie hiervan per regio kan verschillen. De RMC's registreren het aantal VSV'ers voor de leeftijdscategorie van 12 tot en met 22 jaar. Dit komt niet overeen met de te meten leeftijdscategorie van 15 tot en met 24 jaar, omdat de groep 23 en 24 jarigen ontbreekt. De groep 12 tot en met 14 jarigen kan worden geëlimineerd. Overall gezien is een oranje score toegekend.

20/56

17 november 2006

ON

Met het ON wordt voor VO en BVE het aantal (potentiële)VSV'ers afgeleid uit de voor bekostiging in aanmerking komende leerlingen. Voor het VSO en praktijkonderwijs wordt dit niet gemeten. Uitzondering hierop is het lump sum bekostigde deel van het praktijkonderwijs. Vanaf het schooljaar 2007/2008 zal begonnen worden met meten voor het op declaratiebasis bekostigde deel van het praktijkonderwijs. Het ON meet niet het totale aantal potentiële VSV'ers dat niet- bekostigd onderwijs volgt (denk hierbij oa. aan de LSOP, KMA en instellingen als Luzac).

De gegevens van het ON over nieuwe VSV'ers zijn voor het VO vanaf 2003 (deels vanaf 2002) beschikbaar en voor het MBO vanaf 2004/2005. Dit betekent dat VSV'ers die voor die data zijn uitgevallen ontbreken in de meting. Op basis van deze bevindingen is voor dit criterium een oranje score toegekend.

3.1.1.3 Consistentie

Dit criterium valt uiteen in twee deelcriteria: de mate waarin uniformiteit en consistentie van de data wordt beïnvloed door het aantal beheerders en de stabiliteit van gegevens. Deze worden hieronder achtereenvolgens behandeld.

De mate waarin de uniformiteit en consistentie van de aangeleverde gegevens in de registratie wordt beïnvloed door het aantal beheerders van de registratie

<i>Achterliggende aanname is dat een toenemend aantal beheerders een negatief effect heeft op de kwaliteit van de registratie. Want meer beheerders betekent meer benodigde afstemming in het proces van gegevensverzameling.</i>

EBB

Het CBS is als enige beheerder van de informatiebron waardoor de uniformiteit en consistentie van de aangeleverde gegevens in de registratie niet negatief wordt beïnvloed. Daarom is een groene score toegekend.

RMC

Op lokaal niveau is de RMC-registratie in beheer van de gemeenten, die wat betreft de vulling afhankelijk zijn van de onderwijsinstellingen. Er bestaan in oorsprong 39 RMC- regio's (waarvan 21 regio's zich opgesplitst hebben in 64 subregio's, waardoor het totaal aantal regio's feitelijk 82 bedraagt) en evenzoveel registraties, die ook anders ingericht kunnen zijn. Er is geen centrale administratie en daarmee is de uniformiteit niet geborgd, zoals door gesprekspartners in interviews is aangegeven. Daarom is een rode score toegekend.

21/56

17 november 2006

ON

De database waar de door onderwijsinstellingen aangeleverde gegevens in terecht komen is in beheer van de IB- groep. Vanwege het feit dat er één centrale administratie of registratie is, wordt uniformiteit van input en consistentie afgedwongen. Daarom is een groene score toegekend.

De mate waarin zich schommelingen voordoen in de output cijfers door de jaren heen (stabiliteit van de gegevens).

Hiermee wordt bedoeld of de cijfers aangaande VSV door de verschillende registraties een consistente trend vertonen, of dat hierin (in tegenstelling tot de realiteit) grote uitschieters naar boven en/of beneden worden gerapporteerd bij de vergelijking van opeenvolgende jaren.

EBB

De gegevens vanuit de EBB zijn tot op heden relatief stabiel gebleken. Op basis hiervan is een groene score toegekend. Het risico bestaat echter dat door de keuze voor andere dataverwerkingsmethoden zich kleine trendbreuken kunnen voordoen, aangezien de VSV cijfers een bijproduct zijn van de EBB.

RMC

De RMC-registratie laat in absolute aantallen door de jaren heen geen stabiel beeld zien ten aanzien van het aantal VSV'ers. Ook relatief gezien, het percentage VSV'ers als percentage van het aantal ingeschreven leerlingen, ontstaat geen stabiel beeld (*Bron: de uitkomsten van de RMC-analyse 2005, Sardes*). Mogelijke oorzaken hiervoor zijn door de jaren heen als niet eenduidig ervaren instructies van het ministerie OCW, en door de jaren heen niet eenduidig beleid van lokale RMC's ten aanzien van het interpreteren van de instructies. In interviews hebben we hiervan diverse voorbeelden gekregen. Op basis hiervan is een rode score toegekend.

ON

De gegevens van het ON zijn voor de periode waarin gemeten is relatief stabiel gebleken. Daarom is een groene score toegekend.

3.1.1.4 Verrijkingmogelijkheden van de gegevens

De mate waarin de informatie uit de bron verrijkt kan worden voor beleidsinformatie.

Hiermee wordt bedoeld hoeveel extra kwalitatieve (relevante) informatie door de bron geregistreerd wordt, die niet noodzakelijk is voor inzicht in het aantal VSV-ers, maar waarmee beleidsinformatie kan worden gegenereerd teneinde het beleid verder te verfijnen.

EBB

De EBB registreert veel kwalitatieve informatie (zie Enquête Beroepsbevolking, gegevens VSV uit juli 2006) ten aanzien van VSV'ers. Deze informatie kan gekoppeld worden aan data uit andere CBS bestanden en ook met het ON.

De onderzoeksmethodologie die het CBS hanteert is overeenkomstig die in andere Europese landen wordt toegepast. Daardoor zijn de resultaten van de EBB Europees vergelijkbaar.

Op basis hiervan is een groene score toegekend.

RMC

Uit de interviews en de Sardes rapportage is gebleken dat de RMC- registratie kwalitatieve informatie registreert, hoewel dit een beperktere hoeveelheid is dan de kwalitatieve informatie die door EBB en het ON geregistreerd wordt. Een vergelijking tussen de Sardes- rapportage over de uitkomsten van de RMC analyse 2005 en bijvoorbeeld het programma van Eisen elektronische gegevensuitwisseling tussen BVE instellingen en de IB-groep bevestigt dit. Koppeling met CBS bestanden is lastig vanwege de niet relationele opbouw van de RMC registratie. Een koppeling met het ON is niet mogelijk op het niveau van de Sardes rapportage, omdat deze informatie geaggregeerd is. Wel bestaan er goede mogelijkheden op individueel RMC niveau om koppelingen met het ON te maken. Dit zal voornamelijk leiden tot een verbetering van de kwaliteit van de RMC data. Met de RMC- registratie kunnen de mutaties van een individuele scholier door een jaar heen gevolgd worden. Daarom is een oranje score toegekend.

ON

Uit de interviews is gebleken dat het ON veel kwalitatieve achtergrondinformatie registreert en dat dit (met betrekking tot de situatie op 1 oktober) 4 maal per jaar te meten is (gegevens zijn momenteel vooral voor peildatum oktober volledig, gegevens voor de overige peildata zijn minder volledig door het ontbreken van een wettelijke aanleveringsverplichting op deze momenten). Daardoor bestaan er goede mogelijkheden gegevens te verrijken. Daarnaast bestaan er goede mogelijkheden om koppelingen met CBS bestanden en de RMC registratie te maken. Op basis hiervan is een groene score toegekend.

3.1.1.5 Bijkomende criteria

De mate waarin het volgen of gevolgd hebben van onderwijs in het buitenland gemeten wordt

<i>Hiermee wordt bedoeld de mate waarin door de bron geregistreerd wordt of door betrokkenen onderwijs gevolgd wordt en/of een diploma behaald is dat geldt als startkwalificatie, aan een onderwijsinstelling die in het buitenland gevestigd is.</i>
--

EBB

Het CBS vraagt aan Nederlandse ingezetenen welk onderwijs zij gevolgd hebben en of volgen (*Bron: Methoden en definities Enquête Beroepsbevolking 2005, CBS*). Buitenlandse onderwijsinstellingen en of diploma's worden geconverteerd naar Nederlandse standaarden. Iemand die in het buitenland onderwijs volgt wordt dus niet als VSV'er aangemerkt. Iemand die in het buitenland een startkwalificatie gehaald heeft wordt ook niet als VSV'er aangemerkt. Op basis hiervan is een groene score toegekend.

RMC

Wanneer een potentiële VSV'er naar het buitenland vertrekt is het afhankelijk van de activiteit van de individuele RMC of deze persoon gevolgd blijft worden. Uit de interviews is gebleken dat over het algemeen de RMC-registratie dit niet meet, waardoor het totale aantal gemeten VSV'ers hiervoor niet gecorrigeerd wordt. Op basis hiervan is een rode score toegekend.

ON

Het Onderwijsnummer registreert niet of iemand onderwijs volgt in het buitenland. Iemand die na een bekostigde VO of BVE opleiding onderwijs in het buitenland gaat volgen wordt als potentiële VSV'er aangemerkt. Iemand die in het buitenland een startkwalificatie gehaald heeft en een bekostigde VO of BVE opleiding gaat volgen en deze zonder startkwalificatie verlaat wordt ook als potentiële VSV'er aangemerkt. Daarom is een rode score toegekend.

Beschikbaarheid van gegevens vanaf 2000 (Europese doelstelling)

Uitgangspunt is dat er voor het voldoen aan de Europese doelstelling informatie over het totale aantal VSV-ers benodigd is vanaf 2000.

EBB

Vanuit de EBB zijn vanaf 2^e kwartaal 2000 onderling vergelijkbare gegevens beschikbaar. Daarom is een groene score toegekend.

RMC

Uit interviews is ons gebleken dat de RMC registratie voor de jaren 2000 en 2001 van onvoldoende kwaliteit is en daarom niet goed bruikbaar. De Sardes- rapportage over 2005 ondersteunt dit beeld: "de registratie van de oude voortijdige schoolverlaters vertoont veel meer hiaten" (*Bron: de uitkomsten van de RMC- analyse 2005, Sardes*). De gegevens van de RMC-registratie zijn sinds 2002 beter op orde. Daarom is een oranje score toegekend.

24/56

17 november 2006

ON

De gegevens van het ON zijn voor het VO vanaf 2003 (deels vanaf 2002) beschikbaar en voor het MBO vanaf 2004/2005. Gegevens vanaf 2000 zijn niet beschikbaar, dit is de reden voor een rode score.

De mate waarin vaker dan eens per jaar rapporteren door de informatiebron momenteel mogelijk is.

Hiermee wordt bedoeld of het mogelijk is om ten behoeve van een meer precieze en tijdigere beleidsinformatie vaker dan eenmaal per jaar (nu (wettelijk) verplichte frequentie) te rapporteren.

EBB

De metingen vanuit de EBB vinden continu plaats, de rapportage over de resultaten van de EBB is éénmaal per jaar. Per kwartaal worden ook gegevens aan Eurostat opgeleverd. Technisch is het volgens het CBS mogelijk om ook per maand te rapporteren. Op basis hiervan is een groene score toegekend.

RMC

De Sardes rapportage wordt momenteel jaarlijks opgesteld door consolidatie van de afzonderlijke RMC- rapportages. Uit de interviews is gebleken dat deze consolidatie een tijdrovende en complexe aangelegenheid is. Organisatorisch gezien is het momenteel niet mogelijk om op landelijk niveau vaker dan eenmaal per jaar te rapporteren. Daarom is een rode score toegekend. Iedere gemeente en RMC in de regio beschikt over een registratiesysteem waarmee het in meer of mindere mate wel mogelijk is vaker dan eenmaal per jaar te rapporteren.

ON

Voor de bekostigde instellingen wordt geregistreerd of een scholier is ingeschreven. Om dit vast te stellen zijn er vier meetmomenten, waarvan de meting in oktober een wettelijk verplicht aanleveringmoment is. Voor de BVE- instellingen is het momenteel al (wettelijk) verplicht mutaties snel door te voeren, voor het VO is dit nog niet het geval. Dat zal een maandelijks meting met actuele informatie lastiger maken.

Niet alle onderwijsinstellingen leveren nu alle tussentijdse mutaties op tijd aan, voor de actualiteitswaarde is nog een verbeteringsslag door te voeren. Vanuit het ON worden, in het kader van project Beleidsinformatie Onderwijsnummer (BION), vanaf 2008 maandrapportages voor beleidsdoeleinden aan het ministerie voorzien. Op basis hiervan is een groene score toegekend.

3.1.2 Overzicht scores op basis van weging belangrijk en bijkomend

In onderstaande tabellen is een onderscheid gemaakt naar criteria die door de begeleidingscommissie als belangrijk zijn aangemerkt en de criteria die als bijkomend zijn aangemerkt.

<i>Belangrijke criteria</i>	<i>EBB</i>	<i>RMC</i>	<i>ON</i>
De mate van betrouwbaarheid van de gegevens in de informatiebron			
De mate waarin de bron in opzet dekkend is voor de meting van voor VSV relevant geachte kwantitatieve aspecten			
De mate waarin uniformiteit en consistentie van de aangeleverde gegevens in de registratie worden beïnvloed door het aantal beheerders van de registratie			
De mate waarin zich schommelingen voordoen in de output cijfers door de jaren heen (stabiliteit van de gegevens)			
De mate waarin de informatie uit de bron verrijkt kan worden voor beleidsinformatie.			

<i>Bijkomende criteria</i>	<i>EBB</i>	<i>RMC</i>	<i>ON</i>
De mate waarin het volgen of gevolgd hebben van onderwijs in het buitenland gemeten wordt			
Beschikbaarheid van de gegevens vanaf 2000			
De mate waarin vaker dan eens per jaar rapporteren door de informatiebron momenteel mogelijk is			

3.2 Bevindingen ten aanzien van *nieuwe* groep VSV-ers

3.2.1 Scores per criterium

In deze paragraaf worden de bevindingen gepresenteerd over de beoordeling van de informatiebronnen ten aanzien van het aantal nieuwe VSV'ers. Als eerste worden de door de begeleidingscommissie als belangrijkste criteria behandeld: betrouwbaarheid, dekkingsgraad, consistentie en verrijkmogelijkheden. Voor een uitgebreide toelichting op de volgorde van behandeling van de criteria wordt verwezen naar paragraaf 2.1.3.

De EBB is in deze paragraaf buiten beschouwing gelaten, omdat hierin momenteel geen uitspraken gedaan worden over het aantal *nieuwe* VSV'ers. CBS geeft aan dat dit wel mogelijk is, maar dat dit nog niet voldoende is uitgewerkt. We hebben niet onderzocht of dit in potentie wel zou kunnen. De meningen van geïnterviewden lopen hierover uiteen.

Daarnaast is het meten van de mate waarin de bron voldoet aan de Europese doelstelling hier buiten beschouwing gelaten, aangezien voor het meten van het aantal nieuwe VSV'ers alleen de Nederlandse doelstelling relevant is.

3.2.1.1 Betrouwbaarheid

De mate van betrouwbaarheid van de gegevens in de informatiebron

Met betrouwbaarheid wordt hier bedoeld of ervan uitgegaan kan worden of er voldoende waarborgen zijn dat hetgeen gemeten wordt betrouwbaar (juist en volledig) is, bijv. door middel van een afgegeven accountantsverklaring of een andere vorm van verantwoording over de betrouwbaarheid.

RMC

Onderwijsinstellingen zijn wettelijk verplicht en zelf verantwoordelijk voor de aanlevering van de gegevens aan de RMC's. Deze informatie wordt door de RMC's niet structureel getoetst op juistheid en volledigheid. In de interviews hebben wij waargenomen dat door de onderwijsinstellingen niet volledig, (zowel kwantitatief als kwalitatief), niet consistent (dat wil zeggen dat er lokaal per RMC beleid kan bestaan dat leidt tot verschillen in interpretatie van richtlijnen en definities) en niet tijdig gegevens worden aangeleverd. De Sardes- rapportage over 2005 bevestigt deze waarneming: "genoemde foutenbronnen in de registratie van voortijdige schoolverlaters zijn: gegevens zijn te laat beschikbaar, ..., er is sprake van onvolledige registratie, er is geen controle gepleegd op de juistheid van de ingevoerde gegevens, er is een vervuild registratiesysteem (Bron: de uitkomsten van de RMC- analyse 2005, Sardes). Er is geen andere waarborg voor de objectiviteit van de gegevens die de onderwijsinstellingen leveren. Op basis hiervan is een rode score toegekend.

ON

De administraties met de leerlingaantallen van onderwijsinstellingen, maar niet de gegevens van individuele leerlingen, worden gecontroleerd door een accountant ten behoeve van de bekostiging van de onderwijsinstellingen. (Bron: bekostigingsbesluit W.V.O artikel 14a, lid 2). Kanttekening hierbij is dat voor de BVE- instellingen nog sprake is van schaduwdraaien van de accountantscontrole, gericht op het testen van het controleprotocol. Op basis hiervan is een groene score toegekend.

3.2.1.2 Dekkingsgraad

De mate waarin de bron in opzet dekkend is voor de meting van voor VSV relevant geachte kwantitatieve aspecten

Hiermee wordt bedoeld of de bron de bestaande relevante onderwijssoorten VO, BVE en praktijkonderwijs meet en of de bron inzicht geeft in het aantal VSV'ers die ontstaan door uitstroom naar niet-bekostigd onderwijs en/of personen die alleen niet-bekostigd onderwijs genoten hebben. Daarnaast wordt bedoeld de mate waarin de gemeten leeftijdscategorie overeenkomt met de te meten leeftijdscategorie volgens de Nederlandse doelstelling (12 jaar tot en met 22 jaar).

RMC

Vanuit de wettelijke verplichting meten de RMC's voor het VO, BVE en praktijkonderwijs. De RMC's meten het aantal nieuwe VSV'ers bij bekostigde en niet- bekostigde onderwijsinstellingen. (Niet- bekostigde onderwijsinstellingen zijn niet verplicht de groep niet-leerplichtigen te melden, waardoor de opname in registratie hiervan per regio wel kan verschillen.) De RMC's meten het aantal VSV'ers voor de leeftijdscategorie van 12 tot en met 22 jaar. Dit komt overeen met de te meten leeftijdscategorie van 12 tot en met 22 jaar. Op basis van bovenstaande bevindingen is voor dit criterium een groene score toegekend.

ON

Het ON leidt het aantal potentiële VSV'ers af uit de voor bekostiging in aanmerking komende leerlingen. Hiermee wordt de te meten leeftijdscategorie van 12 tot en met 22 jaar afgedekt. Met het ON wordt voor VO (vanaf 2003) en BVE (vanaf 2005) het aantal nieuwe VSV'ers gemeten. Voor het VSO en praktijkonderwijs wordt dit niet gemeten, uitzondering is het lump sum bekostigde deel van het praktijkonderwijs. Voor het praktijkonderwijs zal vanaf het schooljaar 2007/2008 begonnen worden ook het op declaratiebasis bekostigde deel te meten. Het ON meet ook niet het aantal nieuwe VSV'ers bij het niet-bekostigde onderwijs (denk hierbij oa. aan de LSOP, KMA en instellingen als Luzac). Op basis van deze bevindingen is voor dit criterium een oranje score toegekend.

3.2.1.3 Consistentie

Dit criterium valt uiteen in twee deelcriteria: de mate waarin uniformiteit en consistentie van de data wordt beïnvloed door het aantal beheerders en de stabiliteit van gegevens. Deze worden hieronder achtereenvolgens behandeld.

De mate waarin de uniformiteit en consistentie van de aangeleverde gegevens in de registratie wordt beïnvloed door het aantal eigenaren van de registratie

29/56

17 november 2006

Achterliggende aanname is dat een toenemend aantal beheerders een negatief effect heeft op de kwaliteit van de registratie. Want meer beheerders betekent meer benodigde afstemming in het proces van gegevensverzameling.

RMC

Op lokaal niveau is de RMC-registratie in beheer van de gemeenten, die wat betreft de vulling afhankelijk zijn van de onderwijsinstellingen. Er bestaan in oorsprong 39 RMC- regio's (waarvan 21 regio's zich opgesplitst hebben in 64 subregio's, waardoor het totaal aantal regio's feitelijk 82 bedraagt). Er is geen centrale administratie en daarmee is de uniformiteit niet geborgd. Daarom is een rode score toegekend.

ON

De database waar de door onderwijsinstellingen aangeleverde gegevens in terecht komen is in beheer van de IB- groep. Vanwege het feit dat er één centrale administratie of registratie is, wordt uniformiteit van input en consistentie afgedwongen. Daarom is een groene score toegekend.

De mate waarin zich schommelingen voordoen in de output cijfers door de jaren heen (stabiliteit van de gegevens).

Hiermee wordt bedoeld of de cijfers aangaande VSV door de verschillende registraties een consistente trend vertonen, of dat hierin grote uitschieters (in tegenstelling tot de realiteit) naar boven en/of beneden zichtbaar zijn bij de vergelijking van opeenvolgende jaren.

RMC

De RMC-registratie laat in absolute aantallen door de jaren heen geen stabiel beeld zien ten aanzien van het aantal VSV'ers. Ook relatief gezien, het percentage VSV'ers als percentage van het aantal ingeschreven leerlingen, ontstaat geen stabiel beeld (*Bron: de uitkomsten van de RMC-analyse 2005, Sardes*). Hoewel de registratie door de jaren heen beter is, doen zich ook in de laatste jaren nog veel schommelingen voor in de cijfers, die niet zijn toe te schrijven aan het VSV-beleid, maar aan een andere wijze van meten bij individuele RMC's (voorbeeld is de mutatie van 7000 VSV'ers in regio Rijnmond 2003/2004 op 2004/2005). Op basis hiervan is een rode score toegekend.

ON

De gegevens van het ON zijn voor de periode waarin gemeten is relatief stabiel gebleken ten aanzien van het aantal nieuwe VSV'ers. Daarom is een groene score toegekend.

3.2.1.4 Verrijkingmogelijkheden

De mate waarin de informatie uit de bron verrijkt kan worden voor beleidsinformatie

Hiermee wordt bedoeld hoeveel extra kwalitatieve (relevante) informatie door de bron geregistreerd wordt, die niet noodzakelijk is voor inzicht in het aantal VSV-ers, maar waarmee beleidsinformatie kan worden gegenereerd teneinde het beleid verder te verfijnen.

RMC

Uit de interviews is gebleken dat de RMC- registratie een beperktere hoeveelheid kwalitatieve informatie registreert dan de EBB en het ON. Een vergelijking tussen de Sardes- rapportage over de uitkomsten van de RMC analyse 2005 en bijvoorbeeld het programma van Eisen elektronische gegevensuitwisseling tussen BVE instellingen en de IB-groep bevestigt dit.

Koppeling met CBS bestanden is lastig vanwege de niet relationele opbouw van de RMC registratie. Een koppeling met het ON is niet mogelijk op het niveau van de Sardes rapportage, omdat deze informatie geaggregeerd is. Wel bestaan er goede mogelijkheden op individueel RMC niveau om koppelingen met het ON te maken. Dit leidt voornamelijk tot een verbetering van de kwaliteit van de RMC data. Daarom is een oranje score toegekend.

ON

Uit de interviews is gebleken dat het ON veel kwalitatieve achtergrondinformatie registreert. Daardoor bestaan er goede mogelijkheden gegevens te verrijken, daarnaast bestaan er goede mogelijkheden om koppelingen met CBS bestanden en de RMC registratie te maken. Op basis hiervan is een groene score toegekend.

3.2.1.5 Bijkomende criteria

De mate waarin het volgen of gevolgd hebben van onderwijs in het buitenland gemeten wordt

Hiermee wordt bedoeld de mate waarin door de bron geregistreerd wordt of door betrokkenen onderwijs gevolgd wordt en/of een diploma behaald is dat geldt als startkwalificatie, aan een onderwijsinstelling die in het buitenland gevestigd is.

RMC

Wanneer een potentiële VSV'er naar het buitenland vertrekt is het afhankelijk van de activiteit van de individuele RMC of deze persoon gevolgd blijft worden. Uit de interviews is gebleken dat over het algemeen de RMC-registratie dit niet meet. Op basis hiervan is een rode score toegekend.

31/56

17 november 2006

ON

Het Onderwijsnummer registreert bekostigde VO of BVE opleidingen en niet of iemand onderwijs volgt in het buitenland. Iemand die in het buitenland een startkwalificatie gehaald heeft en een bekostigde VO of BVE opleiding gaat volgen en deze zonder startkwalificatie verlaat, wordt ook als potentiële VSV'er aangemerkt. Daarom is een rode score toegekend.

Beschikbaarheid van gegevens vanaf 2002 (Nederlandse doelstelling)

<i>Uitgangspunt is dat er voor het voldoen aan de Nederlandse doelstelling informatie over het aantal nieuwe VSV-ers benodigd is vanaf 2002.</i>
--

RMC

Het RMC meet de jaarlijkse verandering in het aantal VSV'ers vanaf 2002. Op basis hiervan is een groene score toegekend.

ON

Om uitspraken te kunnen doen over het percentage waarmee het aantal nieuwe VSV'ers is afgenomen ten opzichte van 2002, dient de stand van het aantal nieuwe VSV'ers in 2002 bekend te zijn. Hier heeft het ON geen gegevens over beschikbaar. Wel wordt het aantal nieuwe VSV'ers over de afgelopen jaren voor VO (vanaf 2003) en BVE (vanaf 2005) geregistreerd. Op basis hiervan is een rode score toegekend.

De mate waarin vaker dan eens per jaar rapporteren door de informatiebron momenteel mogelijk is.

<i>Hiermee wordt bedoeld of het mogelijk is om ten behoeve van een meer precieze en vroegere beleidsinformatie vaker dan eenmaal per jaar (nu (wettelijk) verplichte frequentie) te rapporteren.</i>
--

RMC

De Sardes rapportage wordt momenteel jaarlijks opgesteld door consolidatie van de afzonderlijke RMC- rapportages. Uit de interviews is gebleken dat deze consolidatie een tijdrovende en complexe aangelegenheid is. Organisatorisch gezien is het momenteel niet mogelijk om vaker dan eenmaal per jaar te rapporteren. Daarom is een rode score toegekend.

ON

Voor de bekostigde instellingen wordt geregistreerd of een scholier is ingeschreven. Om dit vast te stellen zijn er vier meetmomenten, waarvan de meting in oktober een wettelijk verplicht aanleveringmoment is. Voor de BVE- instellingen is het momenteel al (wettelijk) verplicht mutaties snel door te voeren, voor het VO is dit nog niet het geval. Dat zal een maandelijkse meting met actuele informatie lastiger maken.

Niet alle onderwijsinstellingen leveren nu alle tussentijdse mutaties op tijd aan, voor de actualiteitswaarde is nog een verbeteringsslag door te voeren. Vanuit het ON worden, in het kader van project Beleidsinformatie Onderwijsnummer (BION), vanaf 2008 maandrapportages voor beleidsdoeleinden aan het ministerie voorzien. Op basis hiervan is een groene score toegekend.

3.2.2 Overzicht scores op basis van weging belangrijk en bijkomend

In onderstaande tabellen is een onderscheid gemaakt naar criteria die door de begeleidingscommissie als essentieel zijn aangemerkt en de criteria die als belangrijk zijn aangemerkt.

Belangrijke criteria	RMC	ON
De mate van betrouwbaarheid van de gegevens over nieuwe VSV'ers in de informatiebron		
De mate waarin de bron in opzet dekkend is voor de meting van voor VSV relevant geachte kwantitatieve aspecten		
De mate waarin uniformiteit en consistentie van de aangeleverde gegevens in de registratie worden beïnvloed door het aantal beheerders van de registratie		
De mate waarin zich schommelingen voordoen in de output cijfers door de jaren heen (stabiliteit van de gegevens)		
De mate waarin de informatie uit de bron verrijkt kan worden voor beleidsinformatie.		

Bijkomende criteria	RMC	ON
De mate waarin het volgen of gevolgd hebben van onderwijs in het buitenland gemeten wordt		
Beschikbaarheid van de gegevens vanaf 2002 (Nederlandse doelstelling)		
De mate waarin vaker dan eens per jaar rapporteren over nieuwe VSV'ers door de informatiebron momenteel mogelijk is		

4. Overall bevindingen en advies

In dit hoofdstuk geven wij onze bevindingen en advies weer. Deze zijn gebaseerd op de inhoud van het opgestelde referentiekader, interviews en documentatiestudie. Met onze bevindingen beantwoorden wij aan de opdrachtschrijving, die luidde:

“Het geven van een onafhankelijk oordeel over de bruikbaarheid en betrouwbaarheid van de gegevens uit drie beschikbare informatiebronnen (RMC, EBB en Onderwijsnummer) om inzicht te verschaffen in het aantal huidige vroegtijdig schoolverlaters en het aantal nieuwe vroegtijdig schoolverlaters aan het ministerie van OCW en aan de Tweede Kamer.”

Aanvullend verzoek vanuit de begeleidingscommissie van de audit hierbij was om daarbij eveneens een advies te verlenen aan de projectdirectie VSV welke van de drie informatiebronnen, of een combinatie daarvan (uitgaande van de komende 3 tot 4 jaar) het beste gebruikt kan worden voor de monitoring van en informatievoorziening over:

- het aantal nieuwe VSV'ers van 12 tot en met 22 jaar in enig jaar;
- het totale aantal VSV'ers van 12 tot en met 22 jaar (zie wijziging offerteaanvraag, 13 juli 2006, Ministerie OCW). In de rapportage is het totaal aantal VSV'ers vooral benaderd vanuit de Europese doelstelling, die gericht is op de leeftijdsgroep van 18 tot en met 24 jarigen. Aanvullend daaraan is tevens gekeken naar het totale aantal VSV'ers vanuit de Nederlandse definitie, die gericht is op de leeftijdsgroep van 12 tot en met 22 jarigen.

4.1 Totale groep VSV-ers

4.1.1. Bevindingen

Advies

Op basis van de weging van de criteria en het toetsen van de informatiebronnen daaraan, is de conclusie dat voor het monitoren en rapporteren over de Europese doelstelling en de Europese definitie van het totale aantal VSV'ers de EBB momenteel de meest geschikte informatiebron is.

Voor de Nederlandse doelstelling en Nederlandse definitie ten aanzien van de totale groep kan de EBB ook als informatiebron gebruikt worden, maar dat brengt een onzekerheid met zich mee over de aantallen VSV'ers van 12 tot en met 14 jaar, die niet door de EBB worden gemeten. Hiervoor is een bijschatting nodig van het aantal VSV'ers in deze leeftijdscategorie.

De EBB scoort op bijna alle onderscheiden belangrijke en bijkomende criteria een groene score behalve op het onderdeel dekkingsgraad, dit in verband met de meting van leerlingen die een

BBL- traject volgen en daardoor mogelijk onterecht als VSV'er in de enquêteresultaten worden verwerkt. In 4.1.2 wordt nader op dit punt ingegaan.

De redenen om voor de EBB als meest geschikte informatiebron voor het totaal aantal VSV'ers te kiezen zijn:

- De EBB is een betrouwbare informatiebron die is gebaseerd op een statistisch zuivere steekproef. Bij deze steekproef wordt gebruik gemaakt van controlevragen zodat subjectiviteit zoveel mogelijk wordt geminimaliseerd. Voor de non-respons wordt een correctie uitgevoerd.
- De EBB meet het meest compleet het totale aantal VSV'ers bij alle relevante onderwijssoorten voor de leeftijdscategorie zoals genoemd in de Nederlandse- en Europese doelstelling. Een beperking van de EBB hierbij is dat de categorie 12 tot en met 14 jarigen niet wordt gemeten door de EBB. Dit is voor het inzicht in de Europese doelstelling niet van belang, maar voor een totaaloverzicht van het aantal VSV'ers wel van invloed. Om gegevens over de categorie 12 tot en met 14 jarigen te verkrijgen is een bijschatting nodig. Het ministerie van OCW geeft aan dat deze bijschatting maximaal 2% bedraagt, gebaseerd op cijfers voor het RMC en het ON.
- De historische data vanuit de EBB zijn het meest consistent en uniform en sinds 2000 het meest stabiel gebleken door de jaren heen. Dat maakt het mogelijk om over een langere reeks van jaren een goed beeld van het totale aantal VSV'ers te geven.
- Vanuit de EBB is veel achtergrondinformatie te genereren, door de omvangrijke EBB gegevensbron en door koppeling met andere CBS- bestanden of het ON. Bijkomend voordeel is dat het CBS geen beperkingen heeft in het gebruik van de data. Het CBS merkt hierbij echter wel op dat veel mogelijk is, maar dat het koppelen van data lastig kan zijn vanwege het steekproef karakter van de EBB.
- De onderzoeksmethodologie die het CBS hanteert is overeenkomstig die in andere Europese landen wordt toegepast. Daardoor zijn de resultaten van de EBB Europees vergelijkbaar met andere landen.

Het RMC is niet de meest geschikte informatiebron voor de rapportage over het totale aantal VSV'ers, met name door rode scores op de criteria betrouwbaarheid, uniformiteit en consistentie en schommelingen door de jaren. Dit is te verklaren door het gegeven dat in 82 (sub)regio's registraties worden bijgehouden die onderling niet uniform zijn. Uit de interviews en documentatie is gebleken dat de aanlevering van gegevens voor deze registraties door de onderwijsinstellingen niet volledig, niet consistent en niet altijd tijdig geschiedt, waardoor de kwaliteit van de gegevens onvoldoende is.

Het ON voldoet op dit moment niet als informatiebron voor de rapportage over het totale aantal VSV'ers, met name door rode scores op de mate van dekkendheid van de registratie en de beschikbaarheid van gegevens vanaf 2000. Het is met het ON op dit moment niet mogelijk de totale groep VSV'ers in kaart te brengen; de gegevens van het ON zijn voor het VO vanaf 2003/2004 beschikbaar en voor het MBO vanaf 2004/2005. Dit betekent dat VSV'ers die voor die data zijn uitgevallen ontbreken in de meting.

Het ON meet de VSV'ers voor het lump sum bekostigde deel van het praktijkonderwijs, en vanaf het schooljaar 2007/2008 wordt begonnen met meten voor het op declaratie basis bekostigde deel. Het ON meet verder niet het niet-bekostigd onderwijs; daarnaast registreert het ON niet als VSV'er leerlingen/deelnemers die in het buitenland een opleiding volgen. Op termijn (3/4 jaar) zal de dekking van het ON naar verwachting verbeterd zijn.

4.1.2 Risico's

Aan het gebruik van de EBB zijn ook risico's en/of nadelen verbonden, die voornamelijk voortkomen uit het feit dat het EBB is gebaseerd op een steekproef. Bij rapportages op basis van EBB adviseren wij het ministerie van OCW aan te geven dat deze risico's zich (kunnen) voordoen. De risico's en/of nadelen verbonden aan de EBB zijn:

- De EBB is gebaseerd op een representatieve steekproef onder 90.000 burgers. De totale aantallen VSV'ers worden op basis van een extrapolatie bepaald. Dat levert per definitie een bepaalde foutmarge op.
- De EBB kent een non- respons van ruim 30% en mogelijk daarnaast ook non- respons voor de groep VSV'ers zelf, wat ten koste kan gaan van de representativiteit van de EBB voor deze groep. Door de statistisch juiste correctie die het CBS hierop toepast en de reducering van de vertekening (door een herweging van de populatietotalen) ten gevolge van non-respons, ontstaat een representatief beeld.
- De informatie wordt verzameld door middel van enquêtes. Hierbij is het mogelijk dat de geïnterviewden sociaal wenselijke antwoorden geven. Er is geen mogelijkheid de gegeven antwoorden te verifiëren. Door middel van controlevragen wordt dit risico beperkt.
- De EBB neemt personen vanaf 15 tot en met 24 jaar op in de steekproef. Hiermee kan inzicht worden geboden in het al dan niet behalen van de Europese doelstelling. Voor het inzicht in de totale populatie VSV'ers mist de EBB informatie over de groep 12 tot en met 14 jarigen. Dit is een beperking voor het gebruik van de EBB. Om de gegevens over de categorie 12 tot en met 14 jarigen wel in beeld te krijgen is een bijschatting nodig. Volgens het ministerie van OCW bedraagt deze bijschatting maximaal 2%, gebaseerd op cijfers voor het RMC en het ON.

- Het risico bestaat dat de EBB niet geheel consistent is in de wijze waarop jongeren die een Beroepsbegeleidende leerweg volgen worden geregistreerd. Dit kan zowel gemeten worden als onderwijsvolgend en als niet- onderwijsvolgend (en dan onterecht als VSV'er gemeten worden), afhankelijk van het feit of de respondent een BBL- traject als werk of als onderwijs ziet. Het CBS zelf beschouwt een BBL- traject als een opleiding, maar in theorie kan het gebeuren dat een respondent aangeeft geen opleiding te volgen maar te werken terwijl het om een werkend-leren-traject gaat. Het CBS heeft geen inzicht in of en de frequentie waarmee dit gebeurt, maar heeft niet de indruk dat dit fenomeen zich op grote schaal voor zou doen. De meningen hierover lopen bij de geïnterviewden overigens uiteen.
- Het primaire doel van de EBB is het verstrekken van informatie over de relatie tussen mens en arbeidsmarkt. Hierbij worden kenmerken van personen in verband gebracht met hun huidige dan wel toekomstige positie op de arbeidsmarkt. Informatie over VSV wordt hieruit afgeleid. Indien voor EBB de keuze wordt gemaakt voor andere dataverwerkingsmethoden bestaat het risico dat zich (kleine) trendbreuken voordoen in de rapportage van VSV informatie, dit zou een negatief effect hebben op de stabiliteit van de data.
- De informatie over VSV'ers bestaat voornamelijk uit geaggregeerde informatie. Alleen van de VSV'ers die in de steekproef vallen zijn individuele gegevens beschikbaar.

4.1.3 Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande bevelen we aan de EBB te gebruiken als bron voor het geven van inzicht in de totale groep VSV'ers volgens de Europese definitie.

De EBB levert, zoals hierboven aangegeven, geen volledig inzicht in de totale groep VSV'ers. Om de categorie 12 tot en met 14 jarigen in beeld te krijgen (en daarmee een totaaloverzicht van de VSV'ers van 12 tot en met 24 te verkrijgen) zal de EBB aangevuld dienen te worden met een andere bron. Volgens het ministerie van OCW bedraagt deze bijschatting maximaal 2%. Hiervoor zou het RMC gebruikt kunnen worden. De kwaliteit van de gegevens van het RMC is echter onvoldoende, waardoor de betrouwbaarheid van het cijfer over totaal aantal VSV'ers (12 tot en met 24) niet hoog zal zijn.

Wij stellen voor het ON als aanvullende informatiebron te gebruiken, omdat de gegevens van het VO vanaf 2003 beschikbaar zijn over de leeftijdscategorie 12 tot en met 14 jarigen die de EBB mist. Een nadeel is dat het ON geen zicht geeft op het op declaratiebasis bekostigde deel van het praktijkonderwijs en het niet- bekostigde onderwijs.

4.2 Nieuwe groep VSV-ers

4.2.1 Bevindingen

Advies

Op basis van de criteria en de score die daaraan toegekend is concluderen wij dat het ON de meest geschikte bron is voor het in kaart brengen van het aantal nieuwe VSV'ers. Het ON scoort groen op alle belangrijke criteria, met uitzondering van de mate van dekkendheid van de bron voor de meting van VSV relevant geachte kwantitatieve aspecten.

Het meten van de mate waarin de bron voldoet aan de Europese doelstelling is hier buiten beschouwing gelaten, aangezien voor het meten van het aantal nieuwe VSV'ers alleen de Nederlandse doelstelling relevant is.

De EBB is hier buiten beschouwing gelaten, omdat hierin momenteel geen uitspraken gedaan worden over het aantal *nieuwe* VSV'ers. CBS geeft aan dat dit wel mogelijk is, maar dat dit nog niet voldoende is uitgewerkt. We hebben niet onderzocht of dit in potentie wel zou kunnen. De meningen van geïnterviewden lopen hierover uiteen.

De redenen om het ON als informatiebron voor de nieuwe groep VSV'ers te kiezen zijn:

- Door de accountantscontrole op de administratie van de onderwijsinstellingen kennen de gegevens van het ON een hoge mate van betrouwbaarheid. Kanttekening hierbij is dat voor de BVE- instellingen nog sprake is van schaduwdraaien van de accountantscontrole, gericht op het testen van het controleprotocol, omdat de onderwijsnummergegevens met ingang van 2006 voor bekostiging worden gebruikt.
- De koppeling aan het sofi- nummer, de relatie met de bekostiging, het vaste stramien voor aanlevering van gegevens en de centrale verwerking door de IB-groep bieden waarborgen voor de volledigheid, uniformiteit en consistentie van de door de scholen aangeleverde gegevens.
- De gegevens van het ON vertonen tot op heden geen grote schommelingen als gevolg van andere of wisselende interpretaties of wisselende definities. Door deze stabiliteit is een goede basis gelegd voor de toekomst.
- Het ON biedt ruime mogelijkheden om de data te verrijken, bijvoorbeeld met achtergrondkenmerken. Door de verplichte set gegevens die onderwijsinstellingen moeten aanleveren en koppeling aan andere bestanden binnen de IB- groep, is een omvangrijke gegevensbron aanwezig. Door koppeling met CBS- bestanden ontstaan de mogelijkheden nog meer achtergrondinformatie van VSV'ers te genereren.

Het RMC is niet de meest geschikte (primaire) informatiebron voor de rapportage over het aantal nieuwe VSV'ers, met name door rode scores op de criteria betrouwbaarheid, uniformiteit en consistentie en de schommelingen in de cijfers door de jaren heen. Dit is onder meer te verklaren door het gegeven dat in 82 (sub)regio's registraties worden bijgehouden die onderling niet uniform zijn. Uit de interviews is gebleken dat de aanlevering van gegevens voor deze registraties door de onderwijsinstellingen niet volledig, niet consistent en niet altijd tijdig geschiedt, waardoor de kwaliteit van de gegevens onvoldoende is.

4.2.2 Risico's

Op basis van de scores op de belangrijke en bijkomende criteria is het ON de meest geschikte informatiebron voor de rapportage over het nieuwe aantal VSV'ers. Toch zijn aan deze bron een aantal risico's verbonden. Bij rapportages op basis van ON adviseren wij het ministerie van OCW aan te geven dat deze risico's zich (kunnen) voordoen:

- Het ON meet niet het praktijkonderwijs dat op declaratiebasis wordt bekostigd (hier wordt vanaf het schooljaar 2007/2008 wel mee begonnen) en het niet- bekostigde onderwijs. Hierdoor sluit de meting niet volledig aan op de Nederlandse doelstelling.
- De uitstroom naar buitenlands onderwijs wordt niet door het ON gemeten. Dat betekent dat leerlingen/deelnemers die in het buitenland een opleiding volgen worden aangemerkt als VSV'er. Hierdoor zullen de aantallen nieuwe VSV'ers die geregistreerd worden door het ON te hoog zijn.
- De gegevens van het ON zijn voor het VO vanaf 2003/2004 beschikbaar en voor het MBO vanaf 2004/2005. Hierdoor is het niet goed mogelijk het verloop ten opzichte van de peildatum 2002 te analyseren vanuit deze bron.
- Het ON biedt op dit moment geen inzicht in de tussentijdse mutaties. Jongeren die zich na 1 oktober uitschrijven of geen onderwijs volgen (en dus VSV'er worden) en voor 1 oktober zich weer inschrijven op een onderwijsinstelling zijn met het ON niet in beeld, terwijl ze voor een bepaalde periode VSV'er waren.
Voor het VO bestaat nog geen verplichting mutaties binnen twee weken door te geven, zoals die verplichting al wel bestaat voor het BVE. Hierdoor bestaat het risico dat voor het VO achterstanden bestaan in het doorgeven van mutaties die binnen een schooljaar plaatsvinden.

4.2.3 Aanbevelingen

Bij rapportages op basis van het ON zou het ministerie van OCW moeten melden dat de gegevens niet aansluiten op de Nederlandse definitie. Hierbij kan een indicatie worden gegeven van de omvang van de hiaten in de meting (praktijkonderwijs, niet-bekostigd onderwijs en studies in het buitenland). Voor het praktijkonderwijs en het niet-bekostigd onderwijs kan dit met behulp van andere bronnen, bijvoorbeeld de onderwijsmatrix. Indien hiervoor het RMC wordt gebruikt dient rekening te worden gehouden met de tekortkomingen met name op het gebied van betrouwbaarheid en consistentie.

Daarnaast zou kunnen worden onderzocht in hoeverre de registratie van het ON kan worden uitgebreid met de ontbrekende gegevens met behulp van informatie van onderwijsinstellingen uit het niet-bekostigd onderwijs. Op dit moment is dit niet mogelijk en vraagt een dergelijke uitbreiding een aanpassing van de Wet op het Onderwijsnummer. De mogelijkheden tot een wetswijziging zouden onderzocht kunnen worden.

Om maximale consistentie te bereiken binnen de ON registratie verdient het aanbeveling de eisen voor VO en BVE, bijvoorbeeld ten aanzien van accountantscontrole, verplichting tot doorgeven van mutaties en dergelijke, zoveel mogelijk te harmoniseren.

Voor analyse van de ontwikkeling van het aantal nieuwe VSV'ers zal tevens de bron moeten worden betrokken waaruit de stand van het peiljaar voor de Nederlandse doelstelling (2002) is afgeleid. De verschillen in gehanteerde definitie uit deze bron en het ON zal zo goed mogelijk moeten worden gekwantificeerd, zodat onderscheid kan worden gemaakt tussen de daadwerkelijke ontwikkeling van het aantal nieuwe VSV'ers enerzijds en definitieverschillen anderzijds.

Het advies om voor de informatievoorziening over het aantal nieuwe VSV'ers het ON te gebruiken, heeft waarschijnlijk een trendbreuk in de VSV-cijfers tot gevolg, waarbij bijschatting nodig is voor de categorieën die niet gemeten worden. Om de hoogte hiervan vast te kunnen stellen is nader onderzoek nodig.

Reden om voor het ON te kiezen in plaats van het RMC, de huidige informatiebron voor het aantal nieuwe VSV'ers, is dat de gegevens die op basis van het ON beschikbaar zijn kwalitatief beter en meer betrouwbaar zijn. Dit heeft een blijvend positief effect op de informatievoorziening over het aantal nieuwe VSV'ers. De informatievoorziening op basis van de RMC- registratie continueren heeft nadeliger gevolgen dan de mogelijke eenmalige trendbreuk die ontstaat.

4.3 Slotopmerkingen

Ter afsluiting willen wij, aanvullend aan hetgeen hiervoor is beschreven, nog de volgende opmerkingen maken:

- Alle bronnen kennen nadelen en risico's. Daardoor is het niet mogelijk om op de korte termijn één informatiebron aan te wijzen die de totale en/of de nieuwe groep volledig in beeld brengt. De eerder genoemde adviezen betreffen daarmee tijdelijke keuzen. De komende jaren zullen benut dienen te worden om te werken aan een definitieve oplossing. Hierbij kunnen andere trajecten betrokken worden, zoals de pilot tussen RMC's en de IB- Groep en het onderzoek naar de mogelijkheden van een één loket registratie.
- Het verdient aanbeveling de kwaliteit van de RMC registraties op een hoger peil te brengen, ondanks het feit dat het RMC niet als primaire bron wordt gebruikt. Een kwalitatieve verbetering van de registratie heeft nut voor de primaire functie van het RMC: de terugleiding naar een onderwijsinstelling van jongeren die uit het onderwijs zijn gevallen. Hoe beter de registratie van deze jongeren is, hoe beter het RMC in staat is zijn functie uit te oefenen. Een kwaliteitsverbetering zal verder niet alleen de kwaliteit van de stuurinformatie voor de RMC verbeteren, maar ook de mogelijkheden vergroten van de RMC registratie om beleids- en verantwoordingsinformatie ten behoeve van het ministerie van OCW te leveren.
- Tijdens het veldonderzoek is ons gebleken dat er veel onduidelijkheid bestaat over de te hanteren definities ten aanzien van VSV'ers.
- Bij de weging op de onderscheiden criteria is uitgegaan van de huidige situatie, er van uitgaand dat de nu te maken keuze voor een informatiebron voor een periode van ongeveer 3 tot 4 jaar zal gelden.

Tot nadere toelichting zijn wij gaarne bereid.

Deloitte Accountants B.V.

R.G. Vonck RA CISA

42/56

17 november 2006

Bijlagen

Bijlage I Overzicht interviews

Tijdens het veldonderzoek is met de volgende personen een interview gehouden:

Naam	Organisatie
Dhr. J. de Hoog, Dhr. K. van Weekenborg, Dhr. J. Romme	Ministerie Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
Dhr. P. Meltzer, Dhr. M. Hesseling	Ministerie Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
Mevr. J. Geraedts*	Ministerie Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
Mevr. L. van Tilborg, Dhr. W. van Es*	Sardes
Mevr. T. Traag, Dhr. J. van der Valk*	CBS
Dhr. E. Smits, Dhr. B. Dekker, Dhr. C. Vermeulen*	CFI
Dhr. K. Pagrach	Inspectie voor het onderwijs
Mevr. G. Brinkman*	Landelijk Werkverband VSV
Dhr. J. Otter, Dhr. P. Cozijnsen*	IB- Groep
Dhr. K. van Kralingen	MBO- raad

* van deze geïnterviewde personen is een geaccordeerd interviewverslag ontvangen.

Bijlage II Gebruikte documentatie

- **Cijfers VSV VO, 2^e versie**, september 2006, beschikbaar gesteld door CFI.
- **Cijfers VSV BO, 2^e versie**, september 2006, beschikbaar gesteld door CFI.
- **Documentatiemap**; beschikbaar gesteld door begeleidingscommissie bevattende:
 - Factsheets Voortijdig Schoolverlaten, april 2006;
 - Enquête Beroepsbevolking (EBB), gegevens VSV juli 2006;
 - De uitkomsten van de RMC analyse 2004, Sardes;
 - De uitkomsten van de RMC analyse 2005, Sardes.
- **Methoden en definities EBB 2005**, beschikbaar gesteld door CBS.
- **Nota ‘Aanval op de uitval, perspectief en actie’**, juni 2006, beschikbaar gesteld door Ministerie OCW.
- **Procesbeschrijving berekening VSV MBO op basis van onderwijsnummerbestanden**, september 2006, werkgroep VSV, beschikbaar gesteld door CFI.
- **Procesbeschrijving VSV in het Voortgezet Onderwijs voor het schooljaar 2004/2005**, versie 1 september 2006, werkgroep VSV, beschikbaar gesteld door CFI.
- **Presentatie VSV 20060906**, september 2006, beschikbaar gesteld door Ministerie OCW.
- **Samenhang VSV 0405 Bron versus RMC**, vertrouwelijk, beschikbaar gesteld door Ministerie OCW.
- **Tweede Kamer**, vergaderjaar 2003-2004, 29 386, EU- benchmarks Onderwijs.
- WWW.wetten.nl
- WWW.Onderwijsnummer.nl

45/56

17 november 2006

Bijlage III Plan van aanpak

Plan van aanpak voor de audit naar het gebruik van de drie informatiebronnen voor Voortijdig SchoolVerlaten.

46/56

17 november 2006

1. Inleiding	47
2. Fasering	47
2.1 Fase 1: Voorbereiding	47
2.2 Fase 2: Veldonderzoek	52
2.3 Fase 3: Analyse en diagnose	53
2.4 Fase 4: ontwerp en rapportage	53
3 Planning	54

1. Inleiding

Dit document is bedoeld als nadere concretisering van de door ons uitgebrachte offerte voor de projectaudit naar de bestuurlijke informatievoorziening Voortijdig School Verlaters (VSV'ers). Het resultaat van de audit moet een advies aan het ministerie van OCW zijn welke van de beschikbare informatiebronnen het meest geschikt is/ zijn om inzicht te geven in het aantal nieuwe VSV'ers en het totale aantal VSV'ers in enig jaar (uitgaande van de komende 3 / 4 jaar). Om die vraag te beantwoorden zal een matching (gebaseerd op een aantal criteria of 'prestatie-indicatoren') gemaakt worden van de beschikbare informatie afkomstig uit de afzonderlijke bronnen en de definities van het begrip VSV die vanuit de verschillende doelstellingen (Lissabon, Nederland) worden gehanteerd. Als geen adequate matching mogelijk is, zullen wij de risico's en onzekerheden aangeven die wij voor de informatiebron(nen) zien. In de offerte is een fasering op hoofdlijnen opgenomen van de uitvoering van de opdracht. In dit document geven wij een nadere invulling van deze fasering, om meer zicht te geven op de inhoud en planning van onze werkzaamheden en het eindproduct dat wij zullen opleveren.

2. Fasering

2.1 Fase 1: Voorbereiding

De start van de voorbereidingsfase is inmiddels achter de rug. Het gesprek van vrijdag 1 september en de presentatie over de VSV- cijfers op basis van het onderwijsnummer heeft ons waardevolle informatie opgeleverd.

Inmiddels zijn wij gestart met het bestuderen en analyseren van relevante documentatie. Parallel hieraan hebben wij een onderzoeksaanpak opgesteld. Wij zullen het door u geformuleerde doel van het onderzoek realiseren door de volgende stappen te doorlopen:

1. *In kaart brengen van de definities van de verschillende doelstellingen.*

Voor de Nederlandse- en Europese doelstelling zullen wij aangeven:

- Wat de definitie van een voortijdig school verlater is
- Welke leeftijdscategorie uitgangspunt is
- Wat de gehanteerde peildata per doelstelling zijn

Deze definities dienen als uitgangspunt voor het verdere onderzoek.

2. *Opstellen referentiekader*

In de inleiding is aangegeven dat wij, om de vraag van het ministerie te beantwoorden, een matching (gebaseerd op een aantal criteria of 'prestatie-indicatoren') zullen uitvoeren. Deze

matching richt zich op de beschikbare informatie die afkomstig is uit de afzonderlijke bronnen en de definities van het begrip VSV die vanuit de verschillende doelstellingen (Lissabon, Nederland) worden gehanteerd. Deze criteria vatten wij samen in een referentiekader. Het referentiekader bevat een aantal criteria en de drie afzonderlijke informatiebronnen. Door een referentiekader op te stellen bepalen wij de criteria waarop wij de afzonderlijke informatiebronnen zullen scoren. Het referentiekader is eigenlijk het sluitstuk van de activiteiten uit de eerste fase. Hieronder hebben wij een aanzet opgenomen, die door OCW zal worden aangevuld.

Door de informatiebronnen tegen de geselecteerde criteria af te zetten en een score en eventueel weging toe te kennen, zal uiteindelijk blijken welke informatiebron(nen) het meest geschikt is (zijn) voor de beantwoording van de vragen (zie volgende stappen 3-5). Dit referentiekader zullen wij voorafgaand aan de volgende fase ter goedkeuring aan de begeleidingscommissie voorleggen.

criterium	EBB	RMC	ON
Categorie: Wijze van informatievergaring			
Is er sprake van een integrale of steekproefwaarneming			
Is er sprake van individuele of geaggregeerde gegevens			
Is er sprake van een administratie of enquête			
In welke mate zijn de gegevens subjectief (interview of geverifieerde administratie)			
De mate waarin een berichtgever volledig is (non respons)			
Mate waarin van een VSV'er alle gegevens bekend zijn (item non response)			

Mate van representativiteit van de gegevensverzameling .			
Wat is de meetfrequentie van de informatiebron (jaar, maand, dagelijks etc.)			
Wat is de potentiële meetfrequentie van de informatiebron			
Welke mate van afhankelijkheid (van leverancier) bestaat er ten aanzien van beschikbaarheid informatie van de bron			
Hoeveel eigenaren zijn er per informatiebron en in welke mate beïnvloedt dit de kwaliteit van de informatiebron.			
Hoeveel betrokken partijen zijn nodig om de informatie te genereren.			
de mate waarin uitstroom richting privéonderwijs gemeten wordt			
de mate waarin uitstroom door emigratie gemeten wordt			
de mate waarin uitstroom naar andersoortig onderwijsniveau gemeten wordt			
categorie: kwaliteit output gegevens			
% meetfouten: mate van statistische zuiverheid van de meting			
In welke mate doen zich schommelingen voor in de			

output cijfers door de jaren heen (stabiliteit van de gegevens).			
mate van mogelijkheden die de eigenaar van de bron heeft om (trends in) gegevens door de jaren heen te beïnvloeden (in welke mate is de stabiliteit van de gegevens te beïnvloeden.)			
Mate van historische beschikbaarheid van gegevens			
Mate van consistentie van de historische data consistent			
Zijn er mogelijkheden om uit de informatiebronnen meer informatie te halen dan nu het geval is? Bijvoorbeeld een bron meet 12-24, terwijl 18-23 wordt gebruikt. Hoe is de benutting van de bron en wat is de kwaliteit van de data?			
Categorie: efficiëncyniveau			
Hoe hoog zijn de kosten die gemoeid zijn met het verzamelen van de data (indicatief)			
Categorie: Volledigheid dekking gegevens ten opzichte van de doelstelling			
mogelijkheid tot meten van het aantal herplaatsingen gedurende het jaar (tussentijdse mutaties) en gevallen die meerdere keren VSV'er worden			
In welke mate meet de bron VSV bij alle onderwijssoorten?			

In welke mate matchen de momenten van telling (peildata) met de doelstellingen?			
In welke mate meet de bron VSV bij bekostigde onderwijsinstellingen			
In welke mate meet de bron VSV bij niet bekostigde onderwijsinstellingen			
In welke mate meet de bron de daadwerkelijke uitval (bij VO, MBO en van VO naar MBO)			
Wordt zowel de totale als de nieuwe groep VSV'ers gemeten?			
Vindt een correctie plaats voor migratie?			
mogelijkheid tot meten van het aantal herplaatsingen gedurende het jaar (tussentijdse mutaties) en gevallen die meerdere keren VSV'er worden			
In welke mate meet de bron VSV bij alle onderwijssoorten?			
In welke mate matchen de momenten van telling (peildata) met de doelstellingen?			
In welke mate meet de bron VSV bij bekostigde onderwijsinstellingen			
Wordt zowel de totale als de nieuwe groep VSV'ers gemeten?			

Vindt een correctie plaats voor migratie?			
---	--	--	--

3. *Wegingsfactoren toekennen*

Het referentiekader zal verder worden aangevuld met bevindingen per meetcriterium, op basis waarvan de beoordeling plaats zal vinden. Alle criteria zullen van een wegingsfactor moeten worden voorzien (dus bijvoorbeeld een puntenverdeling 1-2-3 punten die verdeeld worden per criterium). Ditzelfde geldt voor het wegen van de criteria onderling; dus welke meetcriteria wegen zwaarder/lichter in vergelijking met andere criteria?

Deze twee wegingen zullen worden aangebracht in overleg en afstemming met de begeleidingscommissie of een vertegenwoordiging daarvan.

4. *Interpreteren wijze van dataverzameling*

Op basis van documentatie, procesbeschrijvingen en stroomschema's, voor zover beschikbaar zullen wij een interpretatie geven van de dataverzameling van de drie bronnen en hiermee het referentiekader in eerste aanzet vullen. Dit dient ter voorbereiding van de interviewfase. Het ingevulde referentiekader zullen we voorafgaand aan de interviewfase voorleggen aan de begeleidingscommissie.

5. *In kaart brengen van de voor- en nadelen per informatiebron*

Op basis van de definities van de doelstellingen en data, documentatie en onze eigen bevindingen, zullen wij in deze stap reeds een eerste overzicht van de voor- en nadelen per informatiebron in kaart brengen. Dit weegt mee in het uiteindelijke oordeel over de vraag welke informatiebron(nen) het meest geschikt is (zijn) om het aantal nieuwe VSV'ers en het totale aantal VSV'ers in kaart te brengen.

2.2 **Fase 2: Veldonderzoek**

In deze fase van het onderzoek zullen wij het referentiekader in de praktijk toetsen. De door ons toegekende scores op de criteria zullen wij in interviews toetsen. Doel van de interviews is om te achterhalen of wij de volledige relevante informatie als basis voor ons oordeel hebben gebruikt, en om ons oordeel in het veld te toetsen. Hiermee valideren wij het referentiekader. Vooralsnog gaan wij uit van 9 interviews, met vertegenwoordigers van CFI, CBS, RMC, Sardes, de onderwijsinspectie en de beleidsdirectie. Wij denken aan de volgende (combinatie van) personen:

1. Mevr. L. Van Tilborg, Sardes

2. Dhr. P. Meltzer (OCW) en M. Hesselink (OCW)
3. Dhr. E. Smits, C. Vermeulen en B. Dekker, CFI
4. Mevr. G. Brinkman, RMC Amsterdam
5. Mevr. T. Traag, dhr. Johan van der Valk, CBS
6. Dhr. K. Weekenborg en Dhr. J. de Hoog, VO, Ministerie OCW
7. Dhr. K. van Kralingen, MBO Raad.
8. Dhr. K. Pagrach en dhr. Bert de Vries, Onderwijsinspectie
9. Dhr. J. Otter, IB- Groep.
10. Mevr. J. Geraedts, OCW

De interviews zullen in de periode 4 tot en met 17 oktober gehouden worden. De gestelde einddatum van eind oktober kan gerealiseerd worden, indien aan alle randvoorwaarden uit de offerte voldaan wordt.

2.3 Fase 3: Analyse en diagnose

In deze fase komen wij op basis van de voorgaande fasen tot de definitieve bevindingen en conclusie. Hiermee geven wij een antwoord op het geformuleerde doel van het onderzoek: welke informatiebron(nen) is/ zijn de komende 3 a 4 jaar het meest geschikt om inzicht te bieden in het aantal huidige en nieuwe voortijdig schoolverlaters. In deze fase zal ook een formeel terugkoppelingsmoment plaatsvinden naar de projectdirectie. Wij zullen daartoe een tussentijdse presentatie verzorgen met de bevindingen tot dan toe.

2.4 Fase 4: ontwerp en rapportage

In deze fase komen wij tot het eindproduct, bestaande uit een beknopte rapportage met daarin de resultaten van de uitgevoerde stappen, onze bevindingen en conclusies over welke gegevens het beste gebruikt kunnen worden om inzicht te geven in het aantal huidige en nieuwe voortijdig schoolverlaters.

Op basis hiervan zullen wij aanbevelingen doen welke bron(nen) het meeste geschikt is/ zijn en welke onzekerheden en risico's er zijn. Voor zover dat binnen onze mogelijkheden ligt, zullen wij een advies opnemen over hoe de resultaten te communiceren.

3 Planning

De deadline voor het opleveren van de eindrapportage stellen wij op 31 oktober.

In onderstaande tabel treft u een detailplanning aan:

	Activiteit	Datum	Einddatum
Fase 1 Voorbereiding inclusief opstellen en afstemmen referentiekader en vullen model dmv desk research		4 september	10 oktober
Fase 2 Onderzoek: interviews		4 oktober	17 oktober
Fase 3 Diagnose en analyse	Formuleren bevindingen, conclusie en aanbevelingen		18 oktober
Fase 4 Rapportage	Opstellen concept en aanleveren concept aan OCW	18 oktober	23 oktober
	Tussentijdse presentatie	Week van 16 oktober	Bij voorkeur 19 oktober
	Ontvangst reactie van ministerie OCW		27 oktober
	Aanleveren definitieve rapportage	31 oktober	

Om de gestelde deadline te realiseren is het belangrijk om tijdig afspraken te maken over het afstemmen en goedkeuren van het referentiekader, de tussentijdse presentatie, het toesturen van de conceptrapportage en het ontvangen van uw reacties daarop. In bovenstaande planning doen wij daarvoor voorstellen.

Bijlage IV: Definities van de getoetste criteria

Belangrijke criteria

1. Mate van betrouwbaarheid van de gegevens in de bron

Met betrouwbaarheid wordt hier bedoeld of ervan uitgegaan kan worden of er voldoende waarborgen zijn dat hetgeen gemeten wordt betrouwbaar (juist en volledig) is, bijvoorbeeld door middel van een afgegeven accountantsverklaring of een andere vorm van verantwoording over de betrouwbaarheid.

2. De mate waarin de bron in opzet dekkend is voor de meting van voor VSV relevant geachte kwantitatieve aspecten

Hiermee wordt bedoeld of de bron de bestaande relevante onderwijssoorten VO, BVE en praktijkonderwijs meet en of de bron inzicht geeft in het aantal VSV'ers die ontstaan door uitstroom naar niet-bekostigd onderwijs en/of personen die alleen niet-bekostigd onderwijs genoten hebben. Daarnaast wordt bedoeld de mate waarin de gemeten leeftijdscategorie overeenkomen met de te meten leeftijdscategorie volgens de Nederlandse (12 tot en met 22 jaar) en of de Europese doelstelling (18 jaar tot en met 24 jaar).

3. De mate waarin de uniformiteit en consistentie van de aangeleverde gegevens in de registratie wordt beïnvloed door het aantal beheerders.

Achterliggende aanname is dat een toenemend aantal beheerders een negatief effect heeft op de kwaliteit van de registratie. Want meer beheerders betekent meer benodigde afstemming in het proces van gegevensverzameling.

4. De mate waarin de informatie uit de bron verrijkt kan worden voor beleidsinformatie.

Hiermee wordt bedoeld hoeveel extra kwalitatieve (relevante) informatie door de bron geregistreerd wordt, die niet noodzakelijk is voor inzicht in het aantal VSV-ers, maar waarmee beleidsinformatie gegenereerd kan worden teneinde het beleid verder te verfijnen.

Bijkomende criteria

5. De mate waarin vaker dan eens per jaar rapporteren door de informatiebron momenteel mogelijk is.

Hiermee wordt bedoeld de mogelijkheden die er zijn om vaker dan eens per jaar met de informatiebron een rapportage te genereren.

6. De mate waarin het volgen of gevolgd hebben van onderwijs in het buitenland gemeten wordt

Hiermee wordt bedoeld de mate waarin door de bron geregistreerd wordt of door betrokkenen onderwijs gevolgd wordt en/of een diploma behaald is die geldt als startkwalificatie, aan een onderwijsinstelling die in het buitenland gevestigd is.

7. In welke mate doen zich schommelingen voor in de output cijfers door de jaren heen (stabiliteit van de gegevens)

Hiermee wordt bedoeld of de cijfers aangaande VSV door de verschillende registraties een consistente trend vertonen, of data hierin grote uitschieters naar boven en/of beneden zichtbaar zijn bij de vergelijking van opeenvolgende jaren.

8. Beschikbaarheid van gegevens vanaf 2000 (Europese doelstelling)

Uitgangspunt is dat er voor het voldoen aan de Europese doelstelling informatie over het totale aantal VSV-ers benodigd is vanaf 2000.

9. Beschikbaarheid van gegevens vanaf 2002 (Nederlandse doelstelling)

Uitgangspunt is dat er voor het voldoen aan de Nederlandse doelstelling informatie over het totale aantal VSV-ers benodigd is vanaf 2002.

10. Mogelijkheid tot meten van het aantal herplaatsingen gedurende het jaar (tussentijdse mutaties) en gevallen die meerdere keren VSV'er worden

Hiermee wordt bedoeld in welke mate de bron in staat is een individuele scholier gedurende het jaar te volgen (bijvoorbeeld als iemand gedurende het jaar meerdere malen in- en uitschrijft en/of meerder malen VSV'er wordt en weer naar school terugkeert).